Izhaja vsak dan razen sobot in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXIII. | Cena lista is $6.00 | Entered as second-class matter January 25, 1919, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | Chicago, Ill., sobota, 22. novembra (Nov. 22), 1930 | Subscription $6.00 Yearly | ŠTEV.—NUMBER 276

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Governerjeva komisija "išče" delo brezposelnim

Samaritani priznavajo, da prispevki bodo malo pomagali in zdaj apelirajo na delodajalce, če je kaj dela za 120,000 parov rok

Chicago. — Kaj dela governerjeva komisija, ki že drugi mesec pobija brezposelnost v Chicagu in Illinoisu?

Komisija pravi, da je precej zaposlena, toda stotisoči brezposelnih delavcev niso nič na boljem. Odbor, ki ima registracijo brezposelnih na skrbi, je te dni najel 75 "ekspertov", ki sortirajo karte registrantov. Ker je čez 120,000 listkov, je s tem precej dela (in zaslužka) za "eksperte".

Načrt komisije je, da najprvo sondira bivše delodajalce registriranih brezposlecev, če imajo še kaj dela. Ako bo trkanje zaman, bodo naslovili apel na vseh 6000 delodajalcev v Chicagu, naj skušajo razdeliti delo, tako da bodo stalno uposleni manj delali in na ta način delili delo in zaslužek z brezposelnimi.

Western Electric Co., Consumers Company, Dixon Transfer Company in druge družbe so že obljubile, da upeljejo "krajši delovni teden" in vzamejo nove moči v delo.

Komisija je v četrtek priznala, da nabiranje denarnih prispevkov ne bo dosti omililo krize. Pet milijonov dolarjev, ki jih nameravajo zbrati — s pomočjo uposlenih delavcev — bo komaj za najhujšo silo. Glavna pomoč bi bila, da brezposelni dobe delo, toda delodajalci se malo menijo za mile prošnje uslužbenih Samaritanov.

Nameščenci Sears, Roebuck & Co. so ta teden "prostovoljno" prispevali prvih $50,000. Toliko imajo prispevati vsak mesec.

Priporoča skrajšanje delovnika

Delodajalci v Los Angelesu se ne strinjajo z načrti unijskega voditelja

Los Angeles, Cal. — (FP) — "Edina solucija brezposelnostnega problema je v skrajšanju delovnika in zvišanju mezde tako, da bo vsakemu delavcu dana prilika do dela", je dejal J. W. Buzzell, predsednik Centralne delavske unije, na konferenci komiteja za pobijanje brezposelnosti. Profesionalni politiki in tovarnarji, ki tvorijo večino v komitetu, niso bili zadovoljni z Buzzellovim izvajanjem in so hitro zapustili dvorano.

Kot izjavlja Buzzell, delodajalci v Los Angelesu stalno znižujejo mezde in odslavljajo delavce. Mestni očetje so sklenili, da se prične prihodnjo spomlad z gradbenimi deli pri mestnih projektih, toda povzeli niso nobene akcije za takojšnje omiljenje trpljenja družinam brezposelnih delavcev. Same obljube o boljših časih jih ne morejo nasititi.

"Odpomoč bo prišla," je dejal Buzzell, "šele takrat, ko bodo delavci prejemali višje mezde, ko bodo skrajšane delovne ure in ko bo vsakemu brezposelnemu dana prilika do dela. To je edina remedura, da se zviša nakupovalna moč delavskih slojev."

Vojaški upor v Rusiji?

London, 21. nov. — "Daily Express" ima danes poročilo iz Berlina, da sta se upra dva bataljona rdeče armade, ki sta bila na zimskih manevrih v Izmajlovu, deset milj od Moskve. Upor je prišel vsled pomanjkanja živil, toda bil je kmalu zadušen in nekaj mož je bilo ubitih in okrog 700 aretiranih. Rebelni vojaki pripadajo desnemu krilu komunistične stranke. — Oficielna vest iz Moskve odločno zanika to poročilo in pravi, da je vse skupaj zlobna izmišljotina.

Izgredi v Budapešti radi Habsburžanov

Socialisti razbili monarhistične manifestacije. Monarhistični petolizci na Dunaju

Budapešta, 21. nov. — Včerajšnje demonstracije ograških legitimistov v prid "kralju" Otonu, ki je imel včeraj svoj rojstni dan in je dosegel vladarsko polnoletnost, so provocirale izgrede in spopade s policijo, v katerih je bilo več oseb ranjenih in 27 fašistov, dijakov in socialistov aretiranih.

Legitimisti (monarhisti, ki so pristaši Habsburžanov) so imeli parado po ulicah in vpili so "Živio kralj Oton", nakar so se pomešali med nje socialisti s klici "Dol s Habsburžani, proč z monarhisti in fašisti!" Takoj so se vneli pretepi s pestmi in palicami, tedaj pa je pridrvela policija in razgnala izgrednike na vse strani.

Vojaške čete s plinskimi maskami in brzostrelkami, ki so korakale po ulicah, so opozorile legitimiste, da ni še varno misliti na kak puč.

Ko so bile vse manifestacije za Otona zadušene na ulicah, so si monarhisti dali duška v privatnih dvoranah in cerkvah, v katerih so duhovni čitali "maše kronanja" in kadili ograškemu "kralju" Otonu. Sinoči se je zbralo tisoč vodilnih legitimistov pri sijajnem banketu, pri katerem so izjavili, da je mladi Oton od danes ograški kralj in napijali so mu zdravice. Glavni govornik je bil grof Apponyi, da je Oton edina oseba, ki ima pravico do krone sv. Štefana.

Dunaj, 21. nov. — Avstrijski monarhisti so včeraj proslavili rojstni dan in polnoletnost svojega novega "cesarja" Otona Habsburga, ki se nahaja v Belgiji. Proslava je bila v cerkvah — v kapucinski in votivni cerkvi — in privatnih prostorih. Nemirov ni bilo.

Stavka nogavičarjev v Readingu

Stavkarji prirejajo pohode in demonstracije pred tovarnami

Reading, Pa. — (FP) — Kar je bilo pričakovati, je sedaj prišlo. Tri tisoč delavcev pri Berkshire Knitting Co. je zastavkalo proti redukcijam mezd in za priznanje unije. Znamenja kažejo, da se bo stavka razširila tudi na druge nogavičarske tovarne.

Nekatere manjše družbe so že dale nekatere koncesije delavcem v pričakovanju, da bodo na ta način preprečili stavko v njihovih tovarnah. Rosedale Co. je obljubila 10% zvišanje mezde; isto so storile nekatere druge kompanije.

Takoj, ko je bila napovedana stavka, je policijski načelnik v Readingu podal izjavo, da ne bo aretiral nobenega stavkarja, če ne bo za tako akcijo absolutne potrebe.

Pohodi in demonstracije delavcev po mestnih ulicah in pred nogavičarskimi tovarnami se vrše dnevno. Dosedaj še ni prišlo do nikakih izgredov.

Navdušenje stavkarjev je veliko, kot poroča John W. Edelman, organizator nogavičarske federacije, in eden od voditeljev stavke. Odziv nogavičarjev na poziv na stavko je zadovoljiv in če bo šlo tako naprej, bo v prihodnjih par dneh ustavljen obrat v vseh 26 nogavičarskih tovarnah v tem distriktu. Delavci so dolgo časa trpeli mezdne redukcije, toda mera potrpežljivosti je bila končno polna in odločili so se za stavko.

Proti uvozu sovjetskih produktov

Bernardsky priporoča ukinitev trgovinskih stikov med Sovjetsko unijo in Združenimi državami

Washington, D. C. — (FP) — Te dni je tukaj zborovala American Manganese Producers asociacija, ki jo financirajo Anaconda Copper Co., New Jersey Zinc Co., Trout Mining Co. in Virginia Higrade Manganese Co., ki je zahtevala, da ameriška vlada prepove uvoz manganа in drugih produktov, ki prihajajo iz Sovjetske unije.

Zastopnike omenjenih družb sta nagovorila tudi Hamilton Fish, načelnik kongresnega komiteja, ki preiskuje "rdečo zaroto" v Ameriki ter reverend Edmund Walsh. Zborovalci so jima navdušeno aplavdirali, ko sta kritizirala sovjetski režim in ponavljala fraze, ki jih kaj radi naglašajo nasprotniki boljševiške vlade. Ignorirali so informacije, katere je nedavno podal načelnik zveznega rudniškega biroja, ko je trdil, da je uvoz sovjetskega manganа neobhodno potreben za ameriško jeklarsko industrijo.

A. A. Djakelli, bivši predsednik rudarskega sindikata v Georgiji, Rusija, ki je svoječasno imel kontrolo nad produkcijo manganа, je urgiral embargo na mangan iz Sovjetske unije. On še vedno upa, da bo s pomočjo kontrarevolucije pridobil nazaj rudnike, katere je sovjetska vlada dobila pod svojo kontrolo po uspešni revoluciji.

Gregori G. Bernardsky, voditelj reakcionarnih ruskih emigrejev v New Yorku, je čital resolucije, ki so bile sprejete na konferenci Vseruske narodne kmečke zveze. Resolucije vsebujejo zahteve, da se vsi sovjetski revolucionarni agentje, ki se nahajajo v Združenih državah, deportirajo, da se pretrgajo vsi trgovski stiki med sovjeti in Ameriko in da se ustvari pritisk na ameriške bankirje in tovarnarje, da se ne bodo več navduševali za prijateljske trgovinske odnošaje med obema državama.

Agitacija za embargo na sovjetske produkte se širi in bo najbrž izvršen pritisk na kongres, da sprejme zakon proti produktom iz Sovjetske unije, ki se uvažajo v Združene države.

Sličen poskus je bil napravljen prošlo poletje, toda ker se je administracija bala posledic in protestov, ki so pričeli prihajati od jeklarskih magnatov, je bila stvar odložena za poznejši čas.

NAPREDEK KROJAŠKE UNIJE V KANADI

Delavci v Torontu prispevajo v sklad za podporo brezposelnim članom

New York. — (FP) — Vzlic udarcu, ki ga je prinesla industrijska depresija, zaznamuje Amalgamated Clothing Workers unija lep napredek v prošlih par mesecih, kot poroča E. Rabkin, uradnik te unije, ki vodi organizatorično kampanjo med krojaškimi delavci v Kanadi. Število članov se je pomnožilo za več tisoč in v Montrealu, ki je največji oblačilni trg v Kanadi, je 90% krojaških delavcev organiziranih.

Tudi v drugih središčih oblačilne industrije organizatorično delo hitro napreduje. V Torontu in Hamiltonu zaposleni delavci prispevajo dva odstotka svoje mezde v sklad za podporo brezposelnim članom. V mesecu maju, ko poteče pogodba, bo storjen poskus za uvedbo zavarovanja proti brezposelnosti po načrtu, ki se je izkazal za uspešnega v Chicagu, New Yorku in Rochesterju.

Tri velike oblačilne tvrdke v Victoriji v provinci Quebec operirajo še po sistemu odprte delavnice in unija bo podvzela korake, da se jih unijonizira. Katoliška duhovščina, ki ima velik vpliv nad svojimi verniki, stoji na strani delodajalcev in jih podpira v boju proti uniji.

NEMČIJA ZAHTEVA RESNIČNO RAZOROŽENJE

Francoskih trikov v Genevi mora biti konec! Morda bo zahtevala moratorij, ker je breme reparacij preteško

Berlin, 21. nov. — Zunanji minister Julij Curtius je včeraj pred državnim svetom ostro kritiziral smešno početje razorožitvene komisije Lige narodov, ki se že tri tedne samo igra s frazami in zapravlja čas v Ženevi. Curtius je rekel, da je Francija zavrgla bazo razorožitvenega sporazuma iz leta 1919. Edina pot je, da se razorožitvena komisija razpusti in takoj skliče prava mednarodna razorožitvena konferenca.

Curtius je tudi rekel, da je že čas, da velesile prenehajo z napačnim tolmačenjem nemške zunanje politike. Nemčija nima najmanjšega namena, da bi se vrnila v predvojno diplomacijo in sistem alijanc. Ako se pritožuje proti krivičnim členom versajske mirovne pogodbe, misli s tem, da se krivice lahko popravijo mirnim potom. Francoski premijer Tardieu se zelo moti, če pravi, da vprašanje revizije versajske pogodbe pomeni vojno. Nemčija ne zasleduje imperialističnih ciljev in noče ničesar kar ni njenega.

Curtius se je nato dotaknil Youngovega reparacijskega načrta rekoč, da nemška vlada poskuša na vse načine držati se te pogodbe in izvrševati plačila, ampak Nemčija ni nikdar garantirala, da bo do konca zmožna izvajati Youngov načrt. Nemčija ne misli raztrgati te pogodbe, ne bo pa dopustila, da bi jo reparacijski načrt finančno in gospodarsko uničil.

S temi besedami je zunanji minister jasno povedal, da je breme reparacij preteško in da bo Nemčija kmalu zahtevala moratorij (suspenzijo plačevanja), dokler se ne opomore.

Zborovanje ženske lige

Izrekla se je za državno zavarovanje zoper brezposelnost

New York. — (FP) — Brezposelnost je bil glavni predmet na zborovanju Women's Trade Union lige potem, ko je bila odposlana brzojavka predsedniku Hooverju, v kateri so ga delegatinje urgirale, naj imenuje Grace Abbott, načelnico zveznega otroškega biroja, za delavsko tajnico.

Na zborovanju je bil imenovan komitej, čigar naloga bo študirati načrte za državno zavarovanje zoper brezposelnost, ki bodo pozneje predloženi državnim legislaturam v uvaževanje. Sprejeta je bila tudi resolucija za skrajšanje delovnih ur za ženske in otroke v industrijah.

Podano je bilo poročilo o rezultatu študije, ki jo je uvedla liga glede zaposlitve organiziranih delavcev. Vse unije v New Yorku so izjavile, da je okrog 30% njihovih članov brez dela, več kot 25% pa jih dela le par dni v tednu.

Freda Miller, načelnica državnega delavskega departmenta, je dejala, da se je število žensk, ki prosijo za delo, podvojilo, odkar je nastala industrijska depresija. To je pripisovati velikemu številu brezposelnih delavcev, kar sili posebno omožene ženske, da iščejo zaslužka v industrijah.

Liga je izvolila mrs. Maud Schwartz za zastopnico na konferenci Ženske mirovne lige, ki se bo otvorila v Washingtonu 19. januarja l. 1931 v Washingtonu, D. C.

Banke pokajo dalje na jugu

V enem tednu je blizu 90 bank zaprlo vrata

Ashville, N. C. — Zadnja dva dni je osem bank zaprlo vrata v North Carolini in 22 milijonov dolarjev je "zamrznilo". Prenapeta zemljiška kampanja je je krivda.

Little Rock, Ark. — V državi Arkansas so nadaljnje štiri banke zaprle vrata, skupaj 62 bank od zadnje sobote.

Louisville, Ky. — Spet sta dve banki skrahirali, skupaj deset v enem tednu.

Hanibal, Mo. — Tu sta dve banki zaprli vrata.

Francoski finančni škandal trese vlado

Premeteni natakar nasukal bankirje in ministre za 56 milijonov dolarjev

Pariz, 21. nov. — Finančni škandal, kakršnega že ni imela Francija dolgo let in ki je lahko francoski Teapot Dome, je te dni stresel vso deželo in potres prav lahko strmoglavi Tardieujevo vlado. Uradni krogi so zakrivali škandal dva tedna, pa ga niso mogli potlačiti in zdaj je prišlo vse nadan. Eden minister je že odletel z ostavko justičnega ministra Pereta, ki je zapleten; najbrž pojdejo še drugi, kajti socialisti, ki razkrinkavajo afero v zbornici, pravijo, da je vlada do vratu v tem šmiru.

Za vsem tem škandalom stoji mlad bivši natakar po imenu Albert Oustric, ki je zdaj v zaporu. Oustric, čisto navaden človek, je bil natakar v kavarni Toulouse v Parizu in tam je začel igrati poker z gosti. Ker je dobro igral in je bil navihan pri igri, je kmalu priigral velike vsote. Pustil je kavarno in dobil službo v banki. Ko se je še tam naučil, da je bankirstvo drugi poker, je začel s finančnimi špekulacijami na lastno pest. Odpri je celo verigo finančnih zavodov, takozvanih "holding kompanij", s stomilijonskimi glavnicami, da si ni imel niti desetine tega kapitala. Kmalu je bil v zvezi z največjimi francoskimi bankirji, borzijani in drugimi bogatini; vsi so vlagali velike vsote v njegova čudovita podjetja. Pridobil je industrijske podjetnike, državnike in ministre.

Pred par tedni pa je mehurček počil in polom, ki je sledil, je potegnil v propast eno najstarejših bank v Franciji, paraliziral pol ducata industrijskih koncernov, brenil justičnega ministra iz kabineta, povzročil veliko krizo v celi vrsti denarnih zavodov in zdaj ogroža še Tardieujevo vlado. Izguba znaša 56 milijonov dolarjev.

NOBENE RAZLIKE MED STARIMA STRANKAMA

Volilci, ki so glasovali za demokrate, ne bodo nič na boljšem, pravi Williams

New York. — (FP) — Howard Y. Williams, tajnik lige za neodvisno politično akcijo, je dejal, da je bil največji uspeh za ameriške delavce izvolitev Floyd B. Olsona za governerja države ve Minnesote.

"Prošle volitve", je dejal Williams, "so pokazale, da se ameriški delavci in farmarji niso veliko naučili iz izkušenj. V kampanji so slišali napade demokratov na administracijo, pa so se odločili, da nadomestijo republikanskega slona z demokratskim osličkom. Komaj pa so bile volitve končane, je prišla izjava sedmih vodilnih zvezd demokratske stranke, v kateri so poudarjali, da bodo sodelovali z republikanci v kongresu. Volilci se bodo sedaj spet lahko prepričali, da so bili speljani na led."

Neprijazne slike iz glavnega mesta

Vladno obratovanje železnic

Senator Brookhart obljubuje, da se bo o tem vprašanju razpravljalo na prihodnjem zasedanju kongresa

Washington, D. C. — (FP) — Železniški magnatje, ki so izprevideli, da jim ta industrija vsled kompeticije busov in drugih načinov transportacije, ne prinaša tako velikih profitov kot pred leti, so pričeli govoriti o vladnem lastništvu, ki mogoče pride že v prihodnjih desetih letih.

Neki železniški magnat, ki je podpisal formalno izjavo glede neprilik, ki tarejo železniško industrijo in ki je bila izročena Meddržavni trgovinski komisiji, je izjavil, da ne vidi nobenega drugega izhoda iz situacije kot da vlada prevzeme obratovanje železnic. Sličnega mnenja so tudi nekateri eksperti Ameriške trgovske zbornice. Ti eksperti pravijo, da so ameriške železnice vredne $21,000,000,000, dočim zagovorniki vladnega lastništva in obratovanja železnic trdijo, da legitimne investicije železniških družb ne presegajo vsote petnajst milijard dolarjev. Lastniki zapadnih železnic se pritožujejo, da jim obratovanje ne prinaša dobička in zahtevajo, da jim Meddržavna trgovinska komisija dovoli zvišanje prevoznih cen za industrijske in poljske produkte.

Senator Brookhart, ki se je te dni vrnil v Washington, je izjavil, da bo pričel boj za vladno lastništvo in obratovanje železnic. On trdi, da bo vladno obratovanje omogočilo nižje prevozne cene vsled nižjih obresti na investirani kapital. Brookhart nasprotuje sugestijam, da bi vlada plačala za železnice vsoto, kakršno so določili železniški magnatje. Vlada bi morala po njegovem mnenju imenovati posebno komisijo strokovnjakov, ki bi določila vrednost železnic na temelju kapitala, ki je bil v resnici vložen v podjetja.

Z vladnim obratovanjem železnic se bodo strinjali tudi železniški delavci, ki so v prošlih letih veliko trpeli vsled uvajanja ekonomije v obratovanje, čije posledica je bila, da je bilo v teku enega leta odslovljenih četrt milijona železničarjev. Železničarji so mnenja, da bi vladno lastništvo in obratovanje zasiguralo uposlitev večjemu številu delovnih moči, ker se ne bi toliko gledalo na profite, kakor na protekcijo delavcev v železniški službi.

Vozil je samokolnico iz Peorije v Chicago

Chicago. — Dne 20. t. m. je Albert Crockett, zamorec, pripehal samokolnico z enim bušljem premoga pred Wrigley Building v Chicagu. Samokolnico s premogom je vozil vso pot iz Peorije, 173 milj od Chicaga. Vožnja in hoja je trajala od 7. novembra. Imel pa je spremstvo od mesta do mesta in najzvestejši spremljevalec, ki je korakal z njim vso pot od Peorije, je bil Dan Cline, belec, ki je pazil, da Crockett izvrši — volilno stavo. Crockett je namreč stavil, da bo izvoljena mrs. McCormick za senatorico. Ako bi bila izvoljena, bi bil dobil $50, ker pa ni bila, je moral voziti bušelj premoga v samokolnici v Chicago.

Argentinski eksprezident pred sodiščem

Buenos Aires, 21. nov. — Strmoglavljeni argentinski prezident Irigoyen se bo moral kmalu zagovarjati pred sodiščem radi obtožbe sleparij in korupcije.

Brazilski eksprezident odpotoval

Rio de Janeiro, 21. nov. — Washington Luiz, padli brazilski predsednik, je danes odpotoval na Portugalsko.

Beda se plazi v bližini Bele hiše, kjer so v teku priprave za brilijantno zabavo "višjih krogov"

Washington, D. C. — (FP) — Lačni in od mraza tresoči se ljudje se zbirajo na vogalih par blokov stran od Bele hiše ter s tihim, prosečim glasom nagovarjajo pasante in jih prosijo za denar, da si kupijo skodelico kave ali prenočišče. V bližini Bele hiše stoji veliko tenementno poslopje, kjer je neki italijanski delavec, skušal izvršiti samomor in umor svoje žene vsled obupa, ker je že eno leto brez dela. Tragedijo sta prepečila njuna dva mala otroka, ki sta še pravočasno alarmirala policijo in je našla zakonska v nezavesti, soba pa je bila napolnjena s plinom. Ostala bosta pri življenju in tako se bosta morala zopet boriti proti pomanjkanju. Toda v Beli hiši, katero varujejo policaji v bleščečih uniformah, taki dogodki ne povzročajo razburjenja. Sedaj so baš v teku priprave za najbrilijantnejšo družabno sezono, kakor jo označujejo uredniki, ki opisujejo zabave "višjih krogov".

Ti uredniki si izmišljajo vedno nove fraze, s katerimi časte gospodarja Bele hiše, da pridobijo njegovo naklonjenost. In to celo sedaj, ko so volilci obsodili njegovo administracijo. Hooverjevi slušabniki zagrinjajo okna, da ne bi predsednik opazil množice brezposelnih, ki se zbirajo na oni strani železne ograje, ki obhaja Belo hišo. Hoover pa čita o banketih in pojedinah, katere uredniki opisujejo za največji dogodek v družabnem življenju kapitola.

Družabna sezona se bo otvorila z banketom 4. novembra, ki ga bo Hoover priredil za člane svojega kabineta. Dosedaj je naznanjenih dvanajst takih pojedin, ne vštevši tistih, ki jih bodo priredila poslaništva inozemskih držav v počast predsedniku in članom njegovega kabineta. Ob teh prilikah se bodo blestel biseri in dijamanti na dragocenih oblekah, zunaj palač pa se bodo zbirali brezposelni, katerim se obeta najhujše pomanjkanje v zimskih mesecih. Tako se bo zabavala "višja družba" v deželi demokracije in enakih priložnosti. Veselja jim ne bo kratilo dejstvo, da se v tem času nahaja na milijone delavcev brez dela in da jim grozi stradanje. Zunaj bo morda tulila mrzla burja, naletoval bo sneg, "visoka družba" pa se bo nemoteno zabavala, ker se bo počutila varno za železno ograjo, okrog katere so razpostavljene oborožene straže . . .

POLOŽAJ NA ŠPANSKEM

Delodajalci zahtevajo drastično akcijo. Stavka v Barceloni deloma še traja

Madrid, 21. nov. — Osemtisoč tovarnarjev je poslalo delegacijo k vladi z zahtevo, da mora vlada takoj zadušiti vse komunistične stavke v krvi, če ni drugače.

Generalni štrajk v Barceloni, dasi odpoklican po voditeljih unije "Sindicato Unico", se deloma še nadaljuje. Več tisoč delavcev se ne mara vrniti na delo. Popolna stavka traja v Valenciji in tam so tudi nemiri v teku.

Madridski dnevnik "Heraldo de Madrid" je bil suspendiran za pet dni in urednik aretiran, ker je zagovarjal generalno stavko.

Letalo Do-X na Španskem

Santandar, Španija, 21. nov. — Orjaško nemško letalo Do-X je včeraj prispelo semkaj iz Francije. Polet je trajal nekaj čez tri ure. Dr. Claude Dornier, zgraditelj letala, pravi, da se še ni odločil za polet v Ameriko.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naročnina: za Združene države (izven Chicago) in Kanado $6.00 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year. Chicago and Cicero $7.50 per year. foreign countries $9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi se ne vračajo.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts will not be returned.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
2657-59 South Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju, na primer (Oct. 21-30), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da ne vam list ne ustavi.

Italija na nogah

Fašisti imajo nalogo dvigniti Italijo na višino nekdanje rimske slave in moči. Za dosego tega namena je fašistom vsako sredstvo sveto, pa naj bo še tako podlo in nečloveško. Tega so se naučili od jezuitov, ki so avtorji famozne formule: "Namen posvečuje sredstva."

Medtem pa, ko fašisti dvigajo Italijo nad ves ostali svet, morajo računati s sodobnimi razmerami, z dejstvi življenja, kakršna so in ki se ne zmenijo za načrte in deklamacije črnih srajc. Računati morajo z gospodarskimi zakoni, kakršni so danes, pa računajo slabo.

Fašisti so lahko dobri deklamatorji in ubijalci; lahko so dobre maškare. To so pokazali. Našemiti se znajo, kričati znajo, nalivati z ricinovim oljem in drugače mučiti privezane in zvezane ljudi znajo in klati z bodalom ter ubijati s krogle. Vse to znajo, kar so pokazali.

Niso pa še pokazali, da so dobri gospodarji svoje dežele. Italije še niso nasitili in dvignili ekonomsko. Italijanskemu delavcu v tovarni in na polju še niso dali blagostanja. Italijanski delavec in kmet sta danes na slabšem kot sta bila pred njihovim prevratom. Blagostanje so fašisti prinesli le sebi, namreč voditeljem na vrhu, in onim izkoriščevalcem italijanskega ljudstva, ki so njihovi zavezniki.

Pred nekaj dnevi je Mussolini videl, da je spet zavozil v deficit. Njegova vlada ima vsako leto deficit. Prej ga je pokrival z novimi davki, ki so že tako visoki in pomnoženi, da ni več kaj vzeti. Kako pokriti letošnji deficit? Vražji deficit se ne da odgnati z ricinovim oljem.

Mussolini je rešil vprašanje s tem, da je reduciral plače vsem javnim nameščencem od dvanajst do petintrideset odstotkov! To pokrije deficit in še nekaj liric bo ostalo. Zelo enostavno! Milijon nameščencev je prizadetih. Nameščenci sicer godrnjajo in "madonajo", toda zunanji svet jih ne sme slišati. Zunanji svet mora verjeti, da nameščenci pobožno molijo Jehovo, naj podeli dobremu duceju zdravje in življenje še dolgo let. Fašisti pravijo, da je tako.

Mussolini dela dobro. Ker bo še deficit, bo še redukcija ali pa davki, kar je končno vseeno. Denarja ni in od nekod mora priti, da se dvigne Italija. Mussolini mora dvigniti Italijo na noge in ker je moder — ji prej odreže noge, tako da bo stala na vampu . . .

To bo dobro za — Italijo. Bo vsaj vedela kaj ima v fašizmu. Danes še noče vedeti. Državnim nameščencem, ki zdaj "madonajo", se morda že nekaj sveti. Ko bodo še in še dali, se jim zdani v glavi.

Čikaška univerza naznanja, da uvede zanimivo reformo. V bodoče ne bo učni tečaj trajal štiri leta, za vse enako, pač pa se bo dolgost tečaja ravnala po zmožnostih vsakega dijaka. Kdor se prej nauči, prej bo konec šole zanj. Dijak, ki je nadarjen, lahko izvrši univerzo v enem letu, ako naredi potreben izpit. Predsednik univerze upa, da povprečna doba študiranja bo dve leti.

Zelo pameten eksperiment, ki se najbrž obnese. Najmanjšega razloga ni, zakaj bi dijak tratil čas in denar štiri leta, če se lahko nauči vsega, kar potrebuje za svoj poklic, v dveh letih. Največja napaka starega učnega sistema je, da se ne ozira na individualne sposobnosti, pač pa ima enako mero za vse učence. Nesreča je, da po starem kopitu splošnosti ne upoštevajo posameznika, kjer bi moral biti upoštevan, na drugi strani mu pa nalagajo odgovornosti, ki mu nikakor ne pripadajo.

Druga reforma naših šol, zlasti osnovnih in srednjih, ki je nujno potrebna, je, da se izključi bunk izmed učnih predmetov. Čas bi bil tudi za to.

V Indiani je neki slikar komercialne sorte naslikal šop trave na reklamni tabli tako realistično, da je krava polizala sliko in se zastrupila z barvo, nakar je crknila.

Sreča, da nihče ne slika tako dobro kranjskih medenih potic ob cestah v okolici Clevelanda!

Glasovi iz naselbin

O protestnem shodu

Sheboygan, Wis.—Da je Sheboygan stara slovenska naselbina, nam pričajo nekatera društva, ki so že obhajala svojo 25-letnico obstanka. Z razvijanjem raznih jednot in zvez so se pričela ustanovljati še nova društva, tako da imamo danes v Sheboyganu takorekoč preveč podpornih društev.

Poleg podpornih društev imamo še razne politične, prosvetne in kulturne klube ter pevske in dramske odseke.

Včasi je opaziti, da članstvo teh organizacij pokaže medsebojno srditost radi predsodkov ali osebne svobode. Vendar pa moram priznati, da to je brez pomena. Večjega in važnejšega pomena je, da se skažemo vsi kot eden, kadar je treba stopiti v vrste za pravice tlačenih in trpinčenih bratov.

V ta namen so se vsa slovenska in hrvatska društva zedinila ter skupno aranžirala velik protestni shod proti barbarski brutalnosti, katero počenja italijanski fašizem nad našim narodom v Julijski krajini. Shod je bil sklican na nedeljo dne 9. novembra. Jugoslovanski narod v Sheboyganu je pokazal, da odobrava ta shod s tem, da je napolnil dvorano Hrvatskega doma do zadnjega kotička.

Shodu je predsedoval rojak Matt Muženić, ki je pozdravil množico v imenu štirinajstih društev, ter predstavil kot prvega govornika župana H. Schulkeja. Župan je v kratkem govoru pozdravil v imenu mesta jugoslovanski narod v Sheboyganu ter mu izrekel priznanje. Godba je zaigrala "My Country" in "Lepa naša domovina." Nato je govoril rev. J. Cherne v imenu naselbine ter nam podal kratko zgodovino slovenskega naroda. Zatem je pozdravila publiko v imenu slovenskega ženstva mrs. Marie Prislan, gl. predsednica SŽZ, in se je odprto izrazila, da članstvo Slovenske ženske zveze pozdravlja naš korak.

Nastopil je pevski zbor, za njim quartet in naposled je prišel na vrsto solospev "Zaspanček," katerega je pela mrs. Julia Grobelnik, na glasovir jo je spremljala miss Stanza Skok. Mrs. Grobelnik je žela velik aplavz v priznanje.

Zatem so prišli na vrsto govorniki. Prvi je govoril v hrvatskem jeziku Theodor Cvetkov, urednik "Novega sveta." Ta nam je različno opisal v lepi hrvaščini, odkod izvira beseda fašizem ter pravi namen in pomen fašizma, v katerem se združujejo kapitalisti in imperialisti v mogočno fronto, da tako združeno uničijo z brutalno silo moč delavskega sloja.

Nato je nastopil s. John Oblak iz Milwaukeeja. Govoril je v angleškem jeziku in jedrnato ožigosal fašistični režim v Italiji in Ameriki ter ameriške velebankirje, ker gmotno podpirajo Mussolinija in njegovo nasilno vlado. V svojem govoru je v številkah navedel, kako težki milijoni dolarjev romajo v Rim, s katerimi se podpira gorje delavskega sloja v Italiji.—Mladi s. Oblak je s svojim govorom dobil v Sheboyganu najboljše priznanje kot dober in razsoden borec za delavsko pravo. Želimo in upamo, da bo mladi Oblak ostal na tej poti.

Zadnji in glavni govornik je nastopil naš znani borec s. Philip Godina, upravnik "Prosvete." Njegovi osiveli lasje pričajo, da je mož v svojem življenju prekoračil že marsikatero trnjevo pot, toda njegov glas je še vedno močan in iskren, kadar je treba nastopiti za pravice tlačanega ljudstva. Ker je s. Godina doma iz zatiranega ozemlja, nam je marsikatero žalostno, toda resnično povedal s svoje rodne grude.

Obsojal je italijanski kot jugoslovanski fašij ter fašizem celega sveta, kjerkoli se ta pojavlja. Obsojal je Italijane kot Slovence, kateri vohunijo ter izdajajo svoje lastne brate in jih pehajo v dolgoletne ječe, kjer jih fašisti mučijo in trpinčijo, kar je hujše kot takojšnja smrt. V ostalem je primerjal italijanski proletarat z našimi trpečimi brati. Pozival je navzoče, naj čitajo dobro čtivo, v katerem je naša rešitev.

Po končanem govoru se je čitala resolucija v slovenskem, hrvatskem in angleškem jeziku, katera je bila enoglasno sprejeta od množice in katera se glasi:

"Fašizem, ki se je pojavil v nezdravih povojnih razmerah v Italiji in drugih deželah, je izrodek šovinistične in militaristične zaslepljenosti, ki pozna le brutalno silo, s katero se vzdržuje na površju ne gleda na to, kako nizkotna in barbarska je ta sila. Dokaz temu je nebroj bestijalnih umorov, požigov in drugih dejanj nasilja, ki jih je fašizem izvršil nad delavci in kmeti ter njihovimi predstavniki v Italiji v zadnjih osmih letih.

Najnovejši dokaz pa je politični umor štirih mladih Slovencev, ki so bili 6. septembra 1930 ustreljeni v hrbet v Trstu. Radi lepšega so fašisti odeli ta štirikratni umor s plaščem legalnosti, v resnici pa je v analih pravosodja težko najti para taki karikaturi in travestiji justice kot je bil tisti tržaški proces. A ne samo to, da je fašizem hladnokrvno in brez trohice sramu izvršil barbarsko eksekucijo še tisto noč po farsični smrtni obsodbi, pač pa se je potem še sadistično ponašal s tem činom, izjavljajoč oficielno, da ima "dovolj svinca še za druge hrbte."

Z ozirom na ta dejstva Jugoslovani v Sheboyganu, Wis., zbrani na javnem shodu dne 9. novembra 1930, najodločneje obsojajo fašizem v Italiji—in povsod drugod, kjerkoli se pojavlja—kot največjega sovražnika miru, svobode, demokracije, človečanstva in blagostanja ter zdravega napredka vsakega naroda; nadalje najodločneje obsojajo vse one elemente, ki na kakršenkoli način podpirajo fašizem in s tem delijo z njim moralno odgovornost za vsa njegova barbarska početja."

Poslušalci so do konca mirno ostali na svojih sedežih. Nemira v dvorani ni bilo opaziti skozi celi čas. Celo tobačnega oblačka se ni opazilo v dvorani, kljub temu, da je nad 400 oseb poslušalo govornike. Vladal je torej najlepši mir in red celi čas zborovanja, za kar gre najlepša hvala jugoslovanskim rojakom in rojakinjam.

To je prvič, da smo se sestali in združeno nastopili zastopniki 14 društev. Želeti je, da bi tudi v bodoče ostali združeni v eni močni centralzaciji ter skupno tudi v bodoče delali za blagor nas vseh. **L. Milostnik,**
tajnik odbora zdr. društev.

Zahvala "Napreja"

Milwaukee, Wis. — Velikanski moralni in finančni uspeh proslave naše dvajsetletnice nam nalaga prijetno dolžnost izreči zahvalo vsem tistim, ki so do tega uspeha pripomogli. V prvi vrsti umetniku-pevcu Tonetu Šublju, ki nam je s svojim prijaznim sodelovanjem pri vajah kakor tudi pri koncertu in igri veliko pripomogel do uspeha. Hvala prijatelj Šubelj!

Dalje vsem tistim slovenskim časopisom, kateri so našo slavnost tako nesebično propagirali uvidevajoč, da je dvajsetletnica pevskega zbora, najsiže isti pripada tej ali onej stranki, vredna upoštevanja. S tem je to naše časopisje pokazalo voljo in zmožnost za skupni nastop v povzdigo naše kulture.

Pozabiti tudi ne smemo vseh tistih, ki so drage volje pomagali v dvorani, kakor tudi oglaševalcev v programskih knjižicah. Hvala koncertnemu in opernemu pevcu Svetozarju Banovcu za prisrčne in vzpodbujevalne čestitke.

Zahvalimo se končno tudi ogromni množici naših prijateljev in somišljenikov iz Milwaukee, Sheboygan, Port Washington, Racine, Kenosha, Waukegan in Chicaga, ki so že pred določeno uro napolnili dvorano. Na to občinstvo ter mirno, trezno in dostojno obnašanje istega smo po vsej pravici ponosni. Prepričani smo, da organizacija, ki ima zaslombo pri tako velikem številu prijateljev in podpirateljev ni zapisana smrti: vsedna je, da živi — in bo živela. Zagotavljamo vsakogar, da bo naša naloga kakor do sedaj tudi v bodoče, nuditi najbolj poučne in zanimive programe ter vedno kaj novega.

Še enkrat srčna hvala vsakemu posebej in vsem skupaj!

Soc. pev. zbor "Naprej".
Frank Ermenc, predsednik, **Frank Puncer,** tajnik; **Math Tamshe,** blagajnik.

Pokažimo delavsko solidarnost na zahvalni dan

Cleveland, Ohio. — V četrtek 27. nov., to je na zahvalni dan, uprizori pevski zbor "Zarja", odsek soc. kluba št. 27, svoj jesenski koncert. Uprizorila se bo tudi dvodejanka, igra "Grobovi bodo spregovorili." Soc. pevski zbor "Zarja" je delavska kulturna organizacija, katera goji kulturo že nad 14 let. Navadno je imel zbor po dva koncerta na leto, spomladanskega in jesenskega. Zadnje dve leti je spravil na oder tudi dve operi; obe sta bili uprizorjeni na zahvalni dan. Tudi letos je imel v načrtu opero za zahvalni dan, ker je pa prišlo junija meseca t. l. do razdora zaradi političnih motivacij in osebne ambicijoznosti, je bil zbor primoran nameravano opero opustiti, kar je javnosti že znano.

Vabiljen je slehemi Slovenec in Slovenka, da se udeleži omenjenega koncerta na zahvalni dan. Užitka boste imeli dovolj, ker program je jako obširen in skrbno izbran. Zaradi slabih delavskih razmer je zbor določil zelo nizko vstopnino, in to samo 50c za popoldan in zvečer. Kdor se udeleži samo plesa, plača 35c vstopnine. Z nizko vstopnino je dana prilika prav vsem, da se udeležite prireditve delavske kulturne organizacije. Videli boste igro, najbolj primerno za današnje čase, katera prikazuje tragedijo gospodarske krize, oziroma posledice za delavstvo. Pridite in opozorite na to prireditev svoje prijatelje in prijateljice. **Odbor.**

Kratki zapiski farmarja

Lemont, Ill. — Medtem, ko obnavljam in pošiljam naročnino na Prosveto, vam pošiljam obenem tudi nekoliko zapiskov svojega dnevnika.

Številka Prosvete od 25. okt. t. l. je v resnici vredna svojega ima—Prosveta, kajti g. urednik se je pokazal v svoji koloni pod zaglavjem "Mezda ni cilj"—kot spretnega zdravnika, ki je vešč pripraviti učinkovito zdravilo za svoje paciente, ki so polni kroničnih bolezni.

Ljudje, ki danes čakajo na miloščino, so bili podobni nekdaj speči mački. Mačka, kadar je sita mišev, tedaj jih ne mara več, a kadar je lačna, pa miši ni.

Popotnik, ki potuje po neznani samoti v temi brez luči, se lahko spotakne ali celo pade v brezdno, in če se ni preskrbel z vodo in jelom—bo tudi žejen in lačen.

Veseli zamoremo biti, da ima svet učenjake kot je n. pr. Francoz Georges Clauden, ki je dobil luč iz morja, pa tudi na Slovana Rusa ne smemo pozabiti, ki je iznašel fotografičen aparat, s katerim se lahko vsakdo in vsak čas samega sebe slika, in to v nekoliko minutah. Dobra ideja je vedno dobro plačana in Rus je dobil en milijon dolarjev za svojo.

Ideje pa kot jih ima dr. F. S. Cutler, so pa bolj dvomljive vrste. Kot doktorju mu ne maram narekovati primesi ali materialov, iz katerih človek sestoji, ker on jih mora bolje vedeti in poznati kot jaz revni kmet. Ampak svetoval bi mu, da naj izbere material skupaj, iz kakršnega že obstoji človek, naj ga zamesi in napravi testo ter figuro človeka—pa ga naj postavi pred vroče solnce z ultravioličnimi žarki, da preizkusi, če bo igralo solnce pri tem kemikalnem procesu in prijavilo mu življenje?

Za takšno 'učenost' pa moramo biti hvaležni le onim, kateri vse te vrste 'učenosti' podirajo, kajti če bi teh ne bilo, bi bil danes že cel svet opičji. Za doktorja bi pa bilo bolje, ako bi študiral o radiju, o katerem danes še popolnoma nič več ne ve kot jaz, namreč da je—kovinski element. Oni, kateri bi vedel, kaj je življenje, bi vedel tudi, kaj je smrt.

Prvo nedeljo po volitvah me je neki starodavni prijatelj obiskal iz bližnjega Joliета, pa se mi še oddaleč reši kot pečen janc in tipije ter zvija nekaj skrivnega v žepu tako dolgo, da mi je vzbudil pozornost in radovednost, da sem ga vprašal naposled, kaj neki ima tako skrivnega? Pa ne bodi len potegne roko s pismom iz žepa in mi ga pomoli pod nos rekoč: "Na, čitaj, pa boš videl, kaj imam skrivnega." In res, čital sem. Nekdo mu predbaciva, da ni za pravo stranko volil in ga zmerja z "inanitijem." Ta revež pa tega ni razumel, in kako bi? Beseda je vzeta iz viseke angleščine, je popačena in se ne sliši vsak dan. Pravilno se imenuje "inanity" in pomeni po naše: praznost ali duševno pomanjkljivost ali slabost. Ko sem mu to raztolmačil, pa je bil takoj ogenj v strehi.

Prav rad bi vedel za vzrok, zakaj se tudi slovensko časopisje ne drži prave slovenščine, in če že tujke rabi, zakaj jih ne zapiše prav originalno? Slovenci, držite se malo bolj slovenščine ali pa če se že poslužujete tujk, ne popačite jih!

Dovolite mi, da se povrnem še nekoliko nazaj k mojemu prijatelju in pismu. Predbaciva mu, da je on tisti, ki prenaša sedlo z republikanskega pa na demokratskega osla in po nekaj letih spet obratno. Dobro. Tudi šale nekaj veljajo, a tukaj niso pristojne. Vsak dober državljan je z državo in za državo in voli po svojem lastnem prepričanju za najboljše višje državnike, poslance in druge uradnike. Sedaj pa pridejo vprašanja, ali je kaka stranka pod drugim imenom, katera bi mogla dobro vladati, a bi se pri tem izognila demokracije? Ravno tako kot če bi kdo zatrjeval, da je hrabri vojskovodja vojno dobil tam, kjer ni nič bilo.

Predobro poznam besedo ali izraz—demokracija in tako vem tudi njen pomen. Izhaja namreč iz grščine, in če jo delimo na "demo" in "kratein", prvo pomeni ljudstvo in drugo vladanje, torej—ljudovlada. Torej kdo naj se zanese na kričače bolj kot sam nase, ki niti ne vedo, kaj da so in kaj hočejo. Ljudje, ki vedno vpijejo: dajte, a nikoli pa ne: dajmo, so nizkotne vrste ljudje.

Človek, če ni samo kruhoborec, mora pokazati tudi kot posamezen ud svoje pošteno in koristno delo, in če se ne more skazati kot tak, se tudi potem v obilnem številu ne bo mogel pokazati.

Torej kdor misli in kdor trdi, da je tak človek ljudski bojevnik, potem jaz trdim, da je vsak novorojenček pravi vitez in varuh ljudstva. Le poglejte kako vpije, maha in brca z vsemi štirimi takoj, ko beli dan zagleda; bojuje se in zakaj? Zato, ker je lačen in da ga mati podoji!

Kaj, senzacija naj bi bilo to, kar sta dr. Kuhn in dr. Winterstein iznašla? Da, senzacija bi bi bila potem, če bi onadva iznašli v istih zeliščih barvilo namesto v jajcu. Zelišča kokoš pozoblje in gre to vse skozi kemični proces, da se rumenjak pobarva. Torej življad, t. j. pirjad in goveda je boljši kemist v tem pogledu kot je najbolj učeni kemist sam. Kemist do sedaj še ni prav ničesar naredil, pač pa zasledil in izločil, kajti vsi minerali in vsi elementi že obstojajo tisoče—milijone let.

V Alkaloid Works, kjer sem bil jaz več let zaposlen v laboratoriju, so kemisti poskušali iz trave in več različnih navadnih zelišč kaj pridobiti, pa se jim ni posrečilo. In vendar se nahaja v vseh travah in vseh deteljah barvilo, kadar gre skozi želodčni proces in kemikalije. To opazimo pri kokoših in kravah, t. j. v jajcu in maslu. Tudi v nekaterih žitih je barvilo in to sta pšenica in koruza; v koruzi ga je največ.

Kdor se hoče o tem prepričati, le naj pripre dve kokoši posamezno in naj eno krmi s krmilom, ki ne vsebuje barve, a drugo s krmilom, ki vsebuje barvo, pa bo pri prvih jajcih videl razliko. Istotako se lahko prepriča pri molznih kravah.

Ker se nahajata resnost in smeh v eni in isti skrinjici ter se preganjata kot mraz in toplota, se naj nikdo ne čudi, če se pri takih "novih iznajdbah" resnost smehu poda in izgine ter se človek na ves glas zasmeje kot pustni noreč.—**F. Plešin.**

Dr. William A. Keever:

Ne misli na preteklost!

Dandanes skoro ni človeka, ki ne bi obžaloval svoje preteklosti in se kesal napak v svojem življenju. Toda za onega, ki je spoznal pomen in bistvo psihologije, je to nekaj odvratnega. Sponzal je namreč, da je nesmiselno jadikovanje nad preteklostjo največja ovira napredka v duhovnem območju.

Kdorkoli si in karkoli si v življenju, vedno se moreš osvoboditi strahov nesrečne preteklosti, ki se pojavljajo največ v zvezi z boleznijo, materialnimi in domačimi stiskami in gospodarskimi zapakami. Mnogi dejanski ne ozdravijo nikoli, ker menijo, da so se kdajkoli pregrešili zoper svojo bolezen, ali njeno zdravljenje in da je zato izključena vsaka možnost okrevanja. Mnogi mislijo, da ne morejo biti nikdar več srečni, ker so nekoč pred dolgim časom slabo ravnali s kom, ki je zato bridko trpel in morda celo "izgubil živce". Zopet drugi menijo, da ne morejo več napredovati v svojem poslovnem življenju, ker jih je pred davnim časom kdo ogoljufal, jih oropal njihovega premoženja ali jim preprečil pričakovane dohodke.

Nespameten ali samo namišljen spomin na napake minulih časov povzroča trajno duhovno škodo. "Ah, če bi bilo drugače . . ." Pusti to in misli na svoje delo!

Nasprotje negacije je pozitivnost in pozitivnost je življenje. Zato navajam v naslednjem dvanajst pozitivnih točk, ki naj izbrišejo zadnje ostanke grenkega kesanja in nesrečnih spominov. Vsak naj pazno in temeljito prouči posamezne točke in kjer se dotikajo njegovega lastnega življenja, naj se ustavi in naj smatra rečeno za svojo osebno zadevo. Enkratno čitanje pač ne bo zadostovalo za one čitatelje in čitateljice, ki trpijo na omenjenih simptomih. Treba je večkrat prečitati in tako bodo prodrli posamezni stavki počasi v podzavest in slednjič spremenili duhovno stanje v zaželjeni smeri.

1. Nočem, da bi moje zdravje trpelo škodo zaradi misli na katerikoli pregrešek v preteklosti in še posebej z ozirom na zdravljenje ali operacijo, ki se mora izvršiti na meni! Življenje je življenje in ne more biti bolje nego je, pa naj se je zgodilo karkoli v mojem preteklem življenju.

2. Uvidevam, da je nespametno misliti na to, da je težka bolezen v mojem preteklem življenju za vedno izpodkopala moje zdravje.

3. Dokler živim in sem pameten, živi v meni moč in energija, ki je merodajna za telesno zdravje. Vsako trpljenje se prične boljšati, kakor hitro misli duh na popolno zdravje!

4. Tudi če je tako zvana bolezen to, kar imenuje svet za neozdravljivo ali kronično ali smrtno, priznavam možnost zboljšanja v trenutku, ko se praktično zavem misli, da sta zdravje in ozdravljenje pravilo za vse ljudi.

5. Ker sem spoznal, da je misel na dolgo trpljenje najstanovitnejša zmota podzavesti, jo hočem dosledno in vedno zanikati.

6. Odpovem se vsem žalostnim spominom na preteklost, na izgube in polom ter sem trdno odločen, da se ne bom bavil več z njimi.

7. Preteklost ne spada več v območje mojih misli. Zavedam se, da je od zdaj naprej sedanjost s svojimi številnimi možnostmi moja. Nova moč se poraja v meni, volja po napredku v normalnem razvoju mojega poklica ali dela.

8. Četudi žalosti moj spomin misel na osebo, ki mi je v preteklosti storila krivico ali mi napravila škodo, vendar ji odpuščam vse za bodočnost.

9. Odpovedujem se vsem bridkostim, otročarijam, nespametnim mislim, ki živijo v moji podzavesti kot posledica zmot moje preteklosti.

10. Da osvobodim svoj spomin mučnih posledic minulih nesreč in za vedno zacelim rane, hočem misliti na ločene prijatelje in sorodnike z iskreno ljubeznijo. V svojem spominu hočem zvezati lepoto z osebnostjo onih, ki mi niso več blizu in tako se bom veselil in kesanje bo izginilo.

11. Ker sem spoznal, da so mnogi ljudje, ki se v svojih mislih bavijo preveč s preteklostjo, sužnji svojega žalostnega razpoloženja, se hočem osvoboditi vseh mučnih misli in se popolnoma posvetiti delu in dolžnostim sedanjosti. Današnji človek ima dovolj nalog in inspiracij.

12. Vem, da so mnoge pesmi in drugi izrazi ljudskega čuvstvovanja samo interpretacija izgubljenih nad, žalostnih spominov in sanje, ki se ne morejo nikoli izpolniti. Zato hočem vse te stvari izbrisati iz spomina, da ne bodo škodovale mojemu notranjemu življenju.

Konjska podkev

Najdena in pobrana prinese srečo. Odkod ta vraža? Konje so podkavali že več stoletij pred Kristom. Rimska bahavost je hotela, da so bogatini rabili zlate ali srebrne podkve. Prijetno je bil potakem iznenaden, kdor je naletel na takšno podkovico v cestnem prahu. Razen tega se je udomačila šega, da so celo ljudje, ki so podkavali svoje konje z dragocenokovino, hote in vede puščali podkovo na mestu, kjer se je odtrgala. Ko je lord Duncaster, poslanik Velike Britanije, prihajal v Paris l. 1626., je bil njegov konj po njegovem ukazu tako narahlo podkovan, da je pri slednjem nameravanem okretu izgubil po eno srebrno podkovo. V spremstvu je bil kovač, ki je kar na mestu pribil novo podkovo, in vsa zgodba se je malo dalje ponovila. S tem je hotel lord pokazati ljudstvu, ki se je gnetlo ob njegovi poti, kako je neizmerno bogat, ter se uveljaviti kot velikodušen plemič.

Vesti iz Jugoslavije

(Poročevalski biro Prosvete v Jugoslaviji.)

MINISTRI OBIŠČEJO SLOVENIJO

Ljubljana, 6. nov. 1930. Zadnje čase se po mnogih kraj naše države vršijo shodi. To bil nekak znak političnega javega delovanja. Toda shodi ni sploški, namreč dovoljeni slednemu in povsod. Na te shode hajajo ministri in govorijo, lagajo dobre strani tega re- ter agitirajo za sodelova- Tako so se vršili shodi v Voj- dini, vršili so se shodi v Dal- ciji, vršili so se shodi v južni biji, na Hrvatskem — povsod nastopali ministri današnje de. Kakor rečeno, se trudi re- da bi poprejšnje strankar- boje onemogočil za bodoče s tem, da bi osnoval v drža- predvsem le eno, državno anko. Ti shodi imajo menda men, da polagajo temelje tej avni stranki. Kako so ti sho- potekli, ne vemo, ker beremo uradna poročila.

Slovenske kraje ministri doslej shodi niso obiskali. Drugod bilo menda bolj aktualno, pri- ati shodi in jim razložiti, Slo- ija pa ni bila nikoli bogve ka- opozicionalna in zato nas bo- ministrski shodi obiskali še- daj. Uradno se sporoča:

V soboto 8. t. m. odpotujejo čer iz Beograda in pridejo v ubljano v nedeljo zjutraj pred- nik ministrskega sveta gene- Živkovič, minister pravde dr. kič, minister za finance dr. erljuga, minister dr. Švegel in ister za šume in rude inž. rnec. Predsednik ministrskega eta ostane v Ljubljani dva dni, nistri pa bodo nadaljevali pot Celje, Maribor, Ptuj in Varaž- — Čez nedeljo odideta med rod še dve skupini ministrov; skupini, ki sta bili v savski novini, sta se sinoči in davi vr- v Beograd."

Tako uradno poročilo.

Ministrski predsednik Živko- še ni doslej kot predsednik de obiskal Ljubljane, šele v deljo pride prvič, da se pomu- v Ljubljani dva dni. Verjetno da bodo ministri imeli kake de. Ali bodo to javni shodi a- bodo le za povabljence, to bo- šele videli. Gotovo pa pride intimnega sestanka odločilnih prejšnjega strankarskega ljenja s sedanjimi ministri.

RAZNE VESTI

Županov oklic za prihod vladega predsednika. — Današnji oldanski ljubljanski dnevnik lovenski narod" že priobčuje lic, ki ga je izdal ljubljanski an dr. Puc po sprejemu poro- , da obišče predsednik vlade, eral Živkovič Ljubljano. V o- cu pravi: "Uverjen sem, da te zaznali to vest z največjim eljem. Saj je gospod pred- nik vlade najvestnejši izvrše- elj velikih ukrepov Nj. Vel. lja od 6. januarja in 3. okto- . Občujujoči njegovo veliko bezen do naroda, njegovo od- nost in trdno voljo, dovesti na- domovino do velike bodočno- mu bomo pokazali, da znamo iti njegovo delo. Sprejeli ga mo svečano ob prihodu, okra- bomo hiše z zastavami in pri ki priliki bomo ob njegovem anju dali duška onim mislim željam, ki so jih polne naše e . . . itd." Sestavljen je že gram, deputacije se izbirajo, oten je intimen obed, izleti v ico, sprejemanje deputacij

Deček utonil v Savi. — Zadnje e spet dežuje in vse vode so rastle. V mnogih krajih se , da ne bi prišlo do poplave. rastla Sava pa je že zahtevala o žrtev. V Kranju ob Savi je la g. Mohorja prala perilo, g nje pa sta se igrala fantka omir Mohor in štiri in pol stari Zvonko, sin fabrikan- Štefeta. Bila sta razposajena, ju je dekla nagnala domov. daj pa je hotel Štefetov fant iti k vodi, da bi se umil, a se letu ni mogel ustaviti ter je el v valove, ki so ga odnesli. noči ni bilo nobene in fantek utonil. Trupelca še niso mogli iti.

Vlomil in čez pol ure aretiran. Nocojšnjo noč je bil izvršen vlom, a so storilca že pol ure po vlomu aretirali. Na Gasilski cesti v Šiški ima svojo pisarno Ivan Bajželj, zastopnik zagrebške pivovarne. Ponoči krog 2. je žena Bajžljeva zaslišala šum v sosednji pisarni in ko je stopil mož pogledat, je tat že skočil skozi okno s plenom. Tat je vlomil v vežo, odtod v neko sobo, prebrskal vse, a nič našel, potem pa vdrl v pisarno, kjer je ukradel 13,000 Din, tako da je celotna škoda s poškodbami oken krog 16,000 Din. Bajželj je takoj javil zadevo policiji. Komaj pol ure potem pa je neki stražnik zagledal v neki ulici nekega moškega, kako beži. Aretiral ga je in pri njem so našli 12,000 Din, en tisočak je že izgubil ali pa zapravil. Aretirani je Mihael Pečarič, doma s Primorskega ter je nekaj časa delal pri Bajžlju ter ni dvoma, da je on vlomilec. Predali so ga sodišču.

Motorni vlaki na prleški progi. —Na mnogih stranskih progah v Vojvodini je železniška uprava uvedla motorne vlake. Zdaj se govori mnogo o tem, da bi tudi prleška proga do Ljutomera dobila motorne vlake. Prebivalstvo se veseli te obljube in želi le, da ne bi bilo treba predolgo čakati, da bi beseda meso oziroma motor postala . . .

Teto usmrtil nehote. — V Nedelici pri Dolnji Lendavi se je na dan vseh svetnikov pripetila po naključju težka nesreča. Štefan Doninko, 24-leten posestnikov sin, se je v sobi igral z nekim starim samokresom. Ni pa vedel, da je v revolverju še neizstreljen naboj. Hipoma je počil strel, nekdo je zakričal in hip nato se je zgrudila na tla smrtno zadeta Štefanova teta Hozjan Orša, stara 49 let. Krogla ji je prestrelila aorto nad srcem in je smrt nastopila takoj. Teta se je pravkar pripravljala, da pojde na pokopališče, a je obležala na tleh, da jo čez dva dni prenesejo na pokopališče in zagrebejo.

Sede je umrl pri delu. — Nedaleč od Novega mesta, v vasi, ki ji pravijo Na Škrjancih, je prav do zadnjega še čevljaril France Lojk, dasi mu je bilo letos že 76 let. Vse svoje življenje je čevljaril, sedel večinoma na svojem tronožnem stolčku ter popravljal sosedom čevlje in delal nove. Veljal je za vestnega čevljarja, eden tistih starih, ki jih fabriška površna produkcija čevljev ni pokvarila, ampak še vedno pazljivo lepijo in zbijajo prave podplate in izdelujejo trpežno robo. Tudi pred prazniki je imel Lojk še posebno mnogo dela. Za praznike se kmetje radi v cerkvi postavijo in tako je stari Lojk delal polno novih čevljev "za k maši". Na večer pred praznikom vseh svetnikov je delal zvečer že pozno v noč ter zbijal zadnji par. Kadil je lepo iz svoje pipe, zabijal lesene klince v čevelj, ki ga je imel s pasom zagozdenega med svojima kolenoma. Delal je in delal, potem se je nagnil z glavo do mize, naslonil glavo nanjo, pipo pa je obdržel v ustih in čevelj med koleni. Tako so ga našli prihodnjega jutra ob dogoreli svetiljki mrtvega. Sedel je, pipo je tiščal v ustih, čevelj med koleni in bil mrtev.

Film za patriotično propagando. — Minister za trgovino je te dni potrdil pravila za novo jugoslovansko filmsko družbo, ki bi izdelovala in nabavljala filme za posojanje. Delniška glavnica znaša 1,200,000 Din. Kot prvo dolžnost — pravijo ustanovitelji — smatrajo, da izdelajo film "Otrte solze" (genljiv naslov), ki v čisto jugoslovanskem duhu riše razvoj borbe za ujedinjenje in se konča z našim "osvobojenjem". s Rokopis je napisal neki profesor. Pregledali so ga odločilni ljudje in potrdili, da je ideja filma dobra in pravoverna. Zdaj ponujajo 4000 delnic po 300 Din. Jugoslavija pač ne bo nikoli filmska dežela, čeprav imamo dovolj prirodnih lepot in tudi igralcev. Denarja je premalo.

Kakšen naraščaj raste v delavskih revirjih. — Sestradan in bolan. En sam primer, ki pa vsekakor ni osamljen: V Trbovljah se je zgodilo, da je hčerka odpuščenega delavca, desetletna Elica Pesko z drugimi otroki v gozd, da bi nabirali gobe ter jih nesli domov za kosilo ali za prodajo. Otroci so nabirali gobe in v iskanju raztepli po gozdu. Desetletni Elici je postalo slabo in zgrudila se je v gozdu na vlažni mah ter obležala nezavestna. Lakota jo je vrgla. V gozdu je ležala delj časa, dokler je ni našel neki fant ter skočil sporočit delavčevi ženi Piškovi, ki je šla potem po otroka, prinesla Elico k sebi domov, jo položila v postelj ter zdramila, nakar ji je dala jesti in piti. Dekletce je prišlo k sebi in poklicali so njeno mater, ki jo je prenesla domov. Tako se godi naši mladi generaciji v delavskih revirjih. Kaj bo iz take mladine? Država se ne briga zanje, starši se ne morejo, sami padajo od slabosti. Kdor ima mladino, ta ima armado. Ta mladina bo puntarska, kakor so puntarji vsi, ki stradajo.

PRIMORSKE NOVICE

Nov atentat na slovenskega fašista Kureta — Curettija. Nova preganjanja. Fašistični tisk preklinja slovenske nacionaliste

Ljubljana, 6. nov. 1930. Nov atentat je razburil fašiste v Primorju. Neznani napadalci so v soboto zvečer napadli s streli iz pušk Slovenca Kureta, ki se je prekrstil v Curettija in je zvest fašist in pomagač režimu. Nanj kot izdajalca je bil že lani decembra izvršen napad v Logu blizu Dolline. Za ta lanski atentat je bil obtožen pred tržaškim posebnim sodiščem v zadnjem krvavem procesu Marušič, ki je bil tudi ustreljen. Ena glavnih prič proti tem obsojencem je bil prav ta Curetti-Kuret. Zdaj je bil nanj izvršen atentat na istem mestu. V soboto je Kuret, kot občinski stražnik in miličnik, prehodil vse kraje, ki spadajo v dolinsko občino, potem pa se je ustavil zvečer v Ricmanjih v gostilni Josipa Živica, ki je njegov sorodnik. Tamkaj so bili tudi njegova mati, žena in njegov štiriletni sin. Ko so odhajali proti domu, je Kuret vzel svojega fanta v naročje ter ga nesel. Bili so jedva kakih 50 korakov od zadnje hiše v Logu, ko je nenadoma padel strel iz sazede. Strelu so sledili še drugi. Žena, ki se je kmalu nato onesvestila, pravi, da je bilo najmanj 15 strelov. Streli so Kureta in sina zadeli, a ju niso smrtnonevarno ranili. Kureta je zadelo dvoje ali troje strelov v levi bok in roko, sina pa je zadelo troje strelov v desno nogo. Rane pa niso hude.

Napadalci so izginili v noč in jih niso prijeli. Oba ranjenca so prepeljali v tržaško bolnico, kjer ju fašistični voditelji stalno obiskujejo. Atentat je prišel fašističnemu tisku menda kot naročen. Zdaj spet lahko rohnijo, govorijo, da je s tem dokazano, da je med Slovenci v Primorju tajna teroristična organizacija, ki jo je treba za vsako ceno in z vsemi sredstvi najti, odkriti ter zatreti. Oblasti pa so odredile, da varnostni organi preiščejo vse sumljive kote in prebrskajo vse sumljive hiše ter pozapro vse sumljive ljudi.

Fašistični organi vedo, kaj pomeni ta ukaz: nov naval na slovenski življ. In padli so po Slovencih ter jih zapirajo, zaslišujejo, pretepajo in zahtevajo od njih priznanj. Obenem fašistični tisk trdi, da je ta napad očitno v zvezi z napadom na učitelja Sottosantia v Vrhpolju. Vse, ki so jih tedaj zaprli v goriške policijske zapore, ima še zdaj policija v rokah. In kako ravna italijanska policija, nam je dobro znano . . .

Taki atentati na posamezne osebe so res po navadi brez haska. Toda če vrši nekdo sistematično nasilje, je razumljivo, da zadušeni srd zatiranih Slovencev najde ventil v takih osebno-terorističnih maščevanjih. Zato razumemo take napade.

Dinosavrova jajca

Dinosavri so velikanske, okorne in mogočne mesojede živali — zgolj izvanredni so se hranili z rastlinami — ki so živele v jurski in kredni dobi. Dosegale in presegale sc 25 m dolžine . . . Ameriška univerza v Princetonu je nedavno odkrila v Južni Montani okamenela jajca dinosavrov, nekatera 8 čevljev dolga. V Ameriki je to prva najdba te vrste. Ameriški učenjaki so pri raziskavanju teh jajc izrekli mnenje, da so bila znesena pred 95 milijoni let.

Dvanajst najvažnejših zgodovinskih letnic

Odločilna leta v razvoju človeštva

Ameriški zgodovinar H. Willen van Loon je objavil v listu "The Forum" pregled najvažnejših dogodkov v človeški zgodovini. In pravi med drugim:

Za posameznega človeka je najvažnejši datum kajpak dan njegove rojstva, toda če bi mu veleli, da naj našteje še nadaljnjih 12 najvažnejših dni v svojem življenju, bi gotovo prišel v zadrego. Težko je verjeti, da bi dva človeka navedla iste podatke. Tako je tudi v zgodovini človeštva. Najvažnejši podatki so oni, ki so združeni z nekimi dogodki, katerih se več ne spominjamo. V mislih imam iznajdbe, ki jih je odkril že pračlovek in katerim gre hvala, da se človeštvo tolikanj razlikuje od ostalega človeštva. Kdo je n. pr. izumil kolo? Brez kolesa bi najbrž ne dosegli višje omike nego so je zmožne nekatere vrste človeku podobnih opic. Kdo je izumil prvo abecedo? Kdo je iznašel denar in kreditni sistem? Kdo je postavil prvi dimnik? Vse te iznajdbe so silno izpremenile način človeškega življenja, toda nikomur ni znano, kdo so bili izumitelji in kdaj so te iznajdbe nastale. Zaradi tega se moramo pri izbiri najvažnejših zgodovinskih letnic zelo omejiti.

Nekatere letnice moramo že v naprej izključiti. Tako n. pr. l. 1492., ko je Kristof Kolumb "odkril" Ameriko. Res je, da je Kolumb takrat stopil na ameriška tla in da se je s tem začelo važno razdobje stikov med Evropo in "novim svetom", toda danes vemo, da Kolumb ni bil prvi Evropec, ki je stopil na ameriška tla. Kolumbovo "odkritje" tudi ni nenadoma in odločilno izpremenilo "obličje časa". Ne moremo reči: "Pred l. 1492. je bil svet čisto drugačen nego po l. 1492." Šele čez stoletja se je v polni meri pokazal vpliv Kolumbovega "odkritja" na človeško zgodovino.

Če tako izločimo nekatere takšne letnice, bi kot dvanajst za človeštvo najvažnejših letnic določili naslednje:

1.) 2200 pred Kr. Hammurabijev zakonski kodeks. Ta letnica ni še končno potrjena; čez kakšnih 20 let bomo nemara lahko z večjo verjetnostjo rekli, kdaj je živel ta veliki babilonski vladar. Bil je prvi, ki je dal svetu kodeks zakonov, ki so tvorili podlago uporabnemu etičnemu sestavu. Brez Hammurabija ne bi mogel Mojzes deset stoletij pozneje izročiti svojemu narodu onih "deset božjih zapovedi", ki so dale vsemu zapadnemu človeštvu moralne smernice.

2.) 490 pred Kr. Bitka pri Marathonu. Če tistega dne ne bi kateri oddelek grške vojske izvršil svoje dolžnosti, bi Evropa brez dvoma postala od Azije odvisno ozemlje. Danes ne bi imeli Evrope v sodobnem smislu besede in naši pogledi na svet, naše življenske razmere bi bile docela drugačne.

3.) 323 pr Kr. Smrt Aleksandra Velikega. Nenadna smrt tega mladega imenitnega barbara z makedonskih hribov je preprečila, da bi vzhodna Azija postala evropska provinca. Če ne bi Aleksander takrat umrl in če bi mu bilo uspelo, da bi napravil iz Babilona središče svoje velike države, tedaj bi se težišče omike preneslo z obal Sredozemskega morja v dolino rek Evfrata in Tigrisa in Babilon bi bil to, kar je pozneje postal Rim.

4.) 202 pred Kr. Bitka pri Zami. To je bila zadnja in odločilna bitka, v kateri je Rim popolnoma strl moč afriške Kartage. Če bi takrat namestu Scipia zmagal Hannibal, bi Sredozemsko morje postalo feničansko notranje morje in razvoju zapadnega sveta, t. j. vse Evrope, bi dajali smer semitski narodi.

5.) 4 pred Kr. Kristusovo rojstvo. Skoraj vsi sodobni zgodovinarji se ujemajo v tem, da se je sin Marije in Jožefa rodil pod vlado cesarja Tiberija štiri leta pred začetkom našega časovnega štetja. Natančni etični predpisi mladega sirskega preroka so brez dvoma v znatni meri pripomogli k temu, da rimsko cesarstvo ni mogio dolgo obstati, ker je propadlo iz notranjih vzrokov, pod vplivov Jezusovih pacifističnih naukov; samo takšno, na znotraj razrušeno državno telo, ki je bilo ogromni branik civilizacije, so mogli barbari razrušiti.

6.) 622. Hedžira, t. j. uspešen Mohamedov beg iz Mekke v Medino. Če bi bil mladega kamelinega gonjača kak stražnik njegovega mesta tisti znameniti večer ubil, tedaj se ne bi nikdar pojavil oni fanatizem mohamedanstva, ki je v zapadnih deželeh vzbudil nezaslišano versko navdušenje in je postal povod križarskih vojn. In brez križarskih vojn bi bil gospodarski in duhovni razvoj Evrope tako počasen, da bi šele pet ali šest stoletij pozneje lahko rekli, da se je končal srednji vek.

7.) 1354. Prva uporaba smodnika. Iznadba smodnika je ena najvažnejših iznajdb v zadnjem tisočletju; nji gre hvala, da je razvoj socialnih razmer dobil demokratično obliko, ki našo dobo tolikanj loči od prejšnjih vekov. Nemški menih Schwarz, ki je svoje kemikalije mešal toliko časa, da je dobil močno razstrelivo, je s svojim izumom izenačil kmeta v volneni obleki z vitezom v jeklenem oklepu. Posledica tega je bila, da je jel fevdalni sistem naglo razpadati.

8.) 1517. Luther uspešno in javno kljubuje moči rimskega škofa (papeža). Kar je smodnik storil za preproste ljudi v političnem svetu, to je izvršilo 95 tez avguštinskega meniha Luthra v duhovnem oziru. Namestu enega sistema absolutnih resnic sta bila posihmal dva. To je bil začetek srečnega razvoja, ki je slonel na tem, da je človeštvo na vse "absolutne resnice" zrlo z nezaupanjem. Tako je nastala v človeški duši potreba, da sama odloča, katere resnice se ji vidijo prave in katere naj kot napačne zavrže.

9.) 1683. Zmaga nad Turki, ki so oblegali Dunaj. Če bi bila obramba Dunaja menj odločna in če poljski kralj Jan Sobieski ne bi bil tako izboren poveljnik konjenice, če bi torej Turki dobili v pest Dunaj, to mostišče zapadne Evrope, bi zapadni narodi po vsej verjetnosti prišli v enak položaj, v kakršnem so bili balkanski narodi do novejšega časa in njih napredek bi bil zaostal vsaj za tri sto let.

10.) 1769. James Watt je dobil patent za svoj izboljšani parni stroj. V 16. in 17. stoletju so bili ljudje — z gospodarskega vidika — še zelo podobni svojim srednjeveškim predniokom. Neznatno, vendar neverjetno izboljšanje, ki ga je dosegel James Watt pri parnem stroju, je naposled dalo človeštvu nadomestilo za človeške roke. Začela se je moderna industrija.

11.) 1791 — Mirabeaujeva smrt. Če bi Miraubeau (Mirabo), prvi vodja francoske revolucije, živel še nekoliko let, bi bil najbrž rešil francosko krono, in če ne bi padli Bourboni, bi bil potek revolucije docela drugačen. Evropski prestoli bi ostali trdni in noben Napoleon ne bi ustvaril prvega tipa moderne centralizirane države. Kriza 18. stoletja se je razvila z Mirabeaujevo bolezniio.

12.) 1917 Padec ruske vlade Kerenskega. Za nas ni daljnosežnejšega datuma v novi zgodovini od dneva, ko je zmagal boljševizem. Ta sila je dosegla, da se Azija in Afrika otresa evropskega varuštva, a to je stvar, ki jo bomo prej ali slej vsi občutili na svoji koži in v lastnem žepu!

Redukcija mezd

Nashua, N. H. — Medtem, ko nekatere avtoritete izjavljajo, da ne bo več mezdnih redukcij v tekstilni industriji, je Nashua Mfg. naznanila, da bo znižala mezde za pet odstotkov. Družba obljubuje stalno delo delavcev, če pristanejo na redukcijo. Sedaj delajo samo tri dni v tednu.

Stavka električarjev

Reading, Pa. — Pri Keystone Engineering Co. so zastavkali električarji, ker je družba odklonila obnovitev pogodbe, ki določa $1 na uro.

Pred razprodajo

— Slišal sem, da je bilo v vašo trgovino vlomljeno. Trpite veliko škodo?

— Ne, nesreča ni prehuda. Baš včeraj sem namreč znižal cene za 20%.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904 — Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. — Tel. Rockford 4904

GLAVNI ODBOR S. N. P. J.

UPRAVNI ODSEK:

VINCENT CAINKAR, predsednik....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FRED A. VIDER, gl. tajnik....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
BLAS NOVAK, tajnik bol. oddelka....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN VOGRICH, gl. blagajnik....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FILIP GODINA, upravitelj glasila....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN MOLEK, urednik glasila....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ODBORNIKI

ANDREW VIDRICH, prvi podpredsednik, 669 Russell Ave., Johnstown, Pa.
DONALD J. LOTRICH, drugi podpreds., 1937 S. Trumbull Ave., Chicago, Ill.
JOHN J. ZAVERTNIK, gl. zdravnik....3724 W. 26th St., Chicago, Ill.

GOSPODARSKI ODSEK:

FRANK ALESH, predsednik....2124 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.
JOHN OLIP....3624 W. 27th St., Chicago, Ill.
JOSEPH SISKOVICH....1005 E. 74th Street, Cleveland, Ohio

POROTNI ODSEK:

JOHN GORŠEK, predsednik....414 W. Hay St., Springfield, Ill.
ANTON ŠULAR....Box 27, Armo, Kans.
JOHN TRČELJ....Box 257, Strabane, Pa.
FRANK PODBOJ....Box 61, Park Hill, Pa.
FRANCES ZAKOVŠEK....1016 Adams St., No. Chicago, Ill.

OKROŽNI ZASTOPNIKI:

GEORGE SMREKAR, prvo okrožje....127 Main Ave., W. Aliquippa, Pa.
JOHN LOKAR JR., drugo okrožje....695 E. 162nd St., Cleveland, Ohio
FRANK KLUN, tretje okrožje....Box 658, Chisholm, Minn.
JOSEPH BRATKOVICH, četrto okrožje....R. R. 5, Pittsburg, Kans.
FRANK KLOPČIČ, peto okrožje....P. O. Diaz, Wyo.

NADZORNI ODSEK:

FRANK ZAITZ, predsednik....3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
ALBERT HRAST....1015 W. Pierce St., Milwaukee, Wis.
MICHAEL PLESHE....519 Madison Ave., N. S., Pittsburgh, Pa.

POROČILA—Korespondence s glavnimi odborniki, ki delajo v gl. uradu, se vrši takole:
VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika, naj se naslovo na predsednika.
VSE DENARNE pošiljatve in stvari, ki se tičejo gl. upravnega odseka in jednote vobče naj se pošiljajo na gl. tajništvo.
Vse zadeve, tikajoče se bolniškega podpora, naj se pošiljajo na bol. tajništvo.
Vse zadeve v zvezi s blagajniškimi posli, naj se pošiljajo na blagajništvo.
VSE PRITOŽBE glede poslovanja v gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsedniku nadzornega odbora.
VSI PRIZIVI na gl. poroto odsek se naj pošiljajo na John Gorška, predsednika poro. odseka.
VSI DOPISI in drugi spisi, namenjeni, oziroma naslovljeni na uprav. svet s glasilom jednote, naj se pošiljo na "PROSVETO," 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
NOTE: Correspondence with the Supreme Office should be addressed as follows:
Communications for the supreme president should be addressed to him.
All remittances of money and business concerning lodges and members other than sick benefit should be addressed to the secretary's office.
Matters of sick benefit should be addressed to the assistant secretary.
Financial matters under the jurisdiction of the treasurer's office should be taken up with him.
Complaints concerning the work of the executive board should be addressed to Frank Zaitz, chairman of the Board of Supervisors.
Charges, complaints and appeals should be addressed to John Goršek, chairman, Judicial Committee.
Articles for publication, announcements, advertisements, subscriptions and all other business pertaining to the official organ should be addressed to "PROSVETA."

Opazke iz Clevelanda

Piše Tone Podgoričan

Cleveland, O. — V metropoli čedalje bolj napredujemo. Predvsem na polju gojitve lepe narodne pesmi. Dokaz sta "Zarji" —ena delavska, druga purgarska. Med obema pa se bije neizprosen boj, kar je tudi znamenje napredka. Gre za ime. Moje mnenje v tem oziru je, da bi bilo najbolje, če oboji spremene imena v toliko, da bo klub imel "Jutranjo Zarjo," purgarji pa "Večerno Zarjo." Saj razumete?

*

Purgarska "Zarja" protestira, češ, da ni republikanska niti osebna. Nji je samo in edinole za slovensko pesem in kulturni napredek. Baš zato se je odcepila od originalne "Zarje", katero so ustanovili ti šmentani socialisti, ki ne razumejo, kaj je purgarsko-republikanski napredek. Nestrankarskih republikancev ni težko razumeti . . .

*

Ista "Zarja" (purgarska) pere svojega člana Vatro Grilla, češ, da on ni delal na odcepitvi, temveč je igral vlogo iskrenega pomirjevalca, katerega velika zasluga je, da je prišlo do razdora "šele" letos. Kaj vse ne zvemo? In nasprotna stran, ki brškone ve, v katerem grmu tiči zajec, pa trdi, da sta baš ta veliki slovensko-republikanski "rodoljub" in njegova cenjena sestra "pomirjevala" tako, da je prišlo do razkola, kar je bila menda njuna vroča želja. Nu, ta se jima je izpolnila . . . vprašanje je le, ali bo mili narod "pravilno" razumel naše rodoljube in znal ceniti njihovo "nesebično požrtvovanje" za narodov "napredek"? . . .

Legionarska drhal v St. Clairsvillu, O., je na dan premirja napadla neko grocerijo ter jo bombardirala s pliniskimi bombami, ki povzročajo solzenje; to zato, ker je bila odprta dotični dan, kar ni patriotično. Voditelji drhali so znani, udeležbe pri napadu ne taje, vendar kaznovani ne bodo. Če lačni brezposelni delavci demonstrirajo, jih razganja policija s količki in jih meče v ječe, ampak legionaši lahko mečejo bombe v imenu stoprocentnega patriotizma — nebodo kaznovani! Nov dokaz, da je Amerika res dežela svobode — za norce!

"Amerikanski Slovenec" je v poročilu o zgoraj omenjenem napadu patriotičnih podivjancev zapisal: "Gruča vojnih veteranov . . . je vdrla v prodajalno in vrgla v njo več solznih bomb." (Podčrtanje moje). Hi, hi, Janez je pa res brihtne glavce; tako, da sliši travo rasti in vidi solzne bombe. (Fant je seveda mislil bombe, napolnjene s plinom, ki povzroča solzenje, ampak ni znal povedati—slovensko . . .)

*

Naša stara "Zarja" (klubova) razpošilja vabila na svoj koncert, ki se bo vršil dne 27. novembra (zahvalni dan) v S. N. domu na St. Clair ave. Upam, da se bodo vsi prijatelji slovenske pesmi in napredne delavske misli odzvali temu vabilu ter posetili prireditev našega pevskega društva "Zarje". Velika udeležba bo dokaz, da slovenski delavci v Clevelandu znajo ceniti vrednost pregovora "Svoji k svojim." Tone bo med navzočimi.

RAZNE VESTI

Konstrukcijsko delo pri Boulder jezu počiva

Las Vegas, N. M. — Bridke povesti o delavskih družinah, ki so naložila svoja premoženja za fordke in se podala na pot proti Boulder jezu, ki je 40 milj oddaljen od tega mesta, se slišijo povsod. Te družine stanuje kar na prostem ali pa v razdrapanih kolibah in trpijo veliko pomanjkanje. Glavna konstrukcijska dela se še niso pričela in tukajšnja delavska unija svari delavce v drugih državah, naj ne prihajajo sem za delom.

Anderson priporoča krajši delovnik

Washington, D. C. — Mary Anderson, direktorica zveznega ženskega departmenta, je izjavila, da je krajši delovnik brez znižavanja mezd absolutno potreben, da se Združene države izvlečejo iz krize, ki je nastala vsled industrijske depresije.

Komunistične aktivnosti

New York. — Izjavljajoč, "da je glavna naloga stranke zgraditev revolucionarnih unij Trade Union Unity ligo," je komunistična stranka v New Yorku izdala poziv, da se mora 80% aktivnosti stranke posvečati temu gibanju.

Ivan Jontes:

KRUHA BI MU DALI!

(Povest, ki je bila nagrajena v literarnem konkurzu Prosvete.)

Pa ti ne veš. Mrtva si . . . in mrtvi ne vidijo zla, ne čutijo gorja, ne občutijo krivic, ne boli jih človeška zloba, hinavščina in pokvarjenost, ne menijo se za ponižanja . . . Mrtvi so mrtvi! In blagor jim! Blagor tudi tebi, mati, ker si mrtva! Koliko hudega ti je prihranila smrt! In blagor tudi meni, ki me boleča ost krivic in zla kmalu ne bo mogla več raniti — —

* * * *

Obsojenčev pogled je splaval dalje ter obstal na revni leseni koči, ki se ponižno stiska v senci dveh košatih orehov in čez njegov bledi obraz je zbežal otožen nasmehljaj. V tej koči je prvič uzrl luč sveta in lepi obraz svoje matere, v nji je preživel svoja detinska leta.

Ni bilo bogve kako sijajno življenje — mnogokrat je bil sam doma, medtem ko je mati garala na poljih bogatih kmetov, da je prislužila borni kruhek sebi in detetu in včasih je še tega primanjkovalo; ni imel igrač in lepih oblekic kot otroci premožnih kmetov, sosedov, a zato je bil vseeno srečen. Saj je imel mater, ki ga je tako toplo ljubila in njena ljubezen je odtehtala vse tiste dobrine, ki jih on, nezakonski sin kmečke sirote, ni bil deležen.

Kako srečnega se je počutil v njeni bližini, četudi je bil včasih lačen! . . . In kako si je želel, da bi ona vedno ostala pri njem, da bi ogenj njenih ljubečih očes nikdar ne ugasnil! Pa ni bilo tako. Zaman je otrok upal in želel, da bi mati ostala pri njem: smrt se ne briga za otroške želje.

Nova slika.

Spomladi je bilo. Vse je bilo v zelenju in cvetju. V gozde in vrtove se je naselilo tisoče krilatih pevcev, ki so z neumornim petjem pozdravljali prerojenje narave. Vse je klilo, brstelo, cvetelo, vse se je veselilo novega življenja. Le v leseni koči v zatišju kraj vasi ni bilo veselja. Žalost je razprostrla svoj plašč nad njô, zakaj smrt je trkala na duri.

Na revnem ležišču v temačni sobici je ležala mlada žena, njegova mati. Njen obraz je bil bled, shujšan in vanj so bili vrezani ostri sledovi bede, trpljenja in skrbi, v njenih ugašajočih očeh je pa trepetala grenka žalost.

"Moj sin," je šepetala otroku na uho, "moj ljubljeni otrok, kako nerada te zapuščam! Kako nerada umrjem — tako mlada! Pa ni drugače. — Težko mi je, strašno težko, ko te zapuščam samega, brez koga, ki bi te ljubil, ali kaj, ko si ne morem pomagati: butara, katero je življenje naprtilo na moja šibka pleča, je bila pretežka in jaz sem omagala pod njeno težo. Zdaj bom morala oditi tja, odkoder ni povratka. Nerada, a moram! Ti pa, otrok moj ljubljeni, hrabro prenašaj težko breme življenja, da ne omagaš pod njim kot sem jaz in — ne kolni njega, ki te je pripravil na svet — tvojega očeta! Tvoj oče je! — — —"

Ihtenje ji je vzelo nadaljnje besede in malo pozneje je življenski blesk njenih oči ugasnil v solzah najgrenkejše bolí.

* * * *

Obsojenčeva glava je klonila na prsi in po njegovih bledih licih je udrknilo dvoje debelih solz.

Oh, mati, koliko sem izgubil s teboj! Edino bitje, katero me je ljubilo, me umelo, čutilo in trpelo z menoj! In kdo je kriv tvoji prerani smrti?

Krivica, laž, hinavščina, licemerstvo in zloba, ki so usužnjile človeštvo! In moj oče — ali ni tudi on kriv tvoje smrti? On, ki si rekla, naj ga ne kolnem, on, ki me je spočel in pogubil tebe sebi v zabavo in naslado? Da, ampak tudi on je otrok razmer in navsezadnje: ali je bil kaj slabši od ostalih? Prav nič! Milijone ljudi je na svetu, ki niso nič boljši od njega! Zato ga ne bom kiel! — Tiste preklinjajmo, ki iz nas ustvarjajo to kar smo, mesto da bi iz nas ustvarili popolnejše ljudi! Pa preklinjanje, ne zaleže. Vstati bi bilo treba, se vsesti na sodni stol in soditi! Pa to še vse pride, saj človeštvo menda ne bo vedno spalo. Da bi se le kmalu prebudilo ter se rešilo iz močvirja, v katerega so ga potisnili služabniki krivice, globe, teme in nevede — — —

* * * *

Slika se širi.

Od rodne koče je pohitel obsojenčev pogled tja k domačiji njegovega dobrotnika Stiskača. Mož je bil dobrotnik tiste vrste, ki da zrno, a nazaj vzame, to je izžme, seveda iz tistega, kateremu da, če le mogoče vsaj sto zrn — kjer je preživel dobršen del svoje mladosti.

Čuden dobrotnik si bil, Stiskač! Vzel si mene — otroka brez očeta, siroto brez matere — k sebi, češ, saj revše ni samo krivo svoje nesreče, torej bi ne bilo lepo in krščansko, če bi ga pustili, da pogine zla in nevolje kakor kako zapuščeno ščene! —

Res je, da je sin nezakonske matere, ampak s tem še ni rečeno, da vsled tega ni človek, ustvarjen po božji podobi, ravno tako kot jaz ali ti. In navsezadnje: ali je otrok kriv, da je tako? Kaj še. Zato: bodimo prizanesljivi napram sirotku in ponudimo mu prijateljsko roko v pomoč.

Tako si govoril, Stiskač in ljudje so te hvalili kot krščanskega moža, kot nekakšnega usmiljenega Samaritana številka dve, kot človeka plemenitega srca in duše. Pa si to pohvalo zaslužil? In ali so bili tvoji nameni čisti, nesebični? Priznaj, da so bili tvoji nameni, ki si jih imel z menoj, zelo umazani in sebični in da je bila hvala, s katero so te obsipali sovaščani tudi trebušasti, rdečeliční gospod župnik, nezaslužena. Saj se še spominjaš, kako si računal na dobiček, ki ga boš imel z menoj, ne?

"Fant mi ne bo povzročil preveč stroškov, koristi mi pa lahko mnogo," si si mislil. "Pojedel ne bo dosti, obleke tudi ne bo dosti potreboval — kake ponošene cunje bodo dobre zanj — zalegel pa mi bo zadosti. Dokler ne odraste, mi bo koristil kot pastir, pozneje pa mi bo delal kot hlapec in — kar je glavno — plače ne bo zahteval. Nu, ko bo enkrat odrastel, potem seve ne bo hotel zastonj delati, ampak kot njegovemu dobrotniku, tako rekoč drugemu očetu, mi ne bo treba fanta plačati tako kot bi moral plačati kakšnega drugega. Saj mi bo že iz hvaležnosti delal ceneje kakor bi morda delal drugim. Saj je še žival hvaležna svojemu dobrotniku, pa bi človek ne bil . . ."

Tako si računal in tvoji računi se ti niso unesli: iztisnil si iz mene kar največ je bilo mogoče. Komaj je jutranja zarja zagorela za gorami, že si me pognal z mojega bornega ležišča v hlevu ter me spodil na pašo; ko sem prignal krave domov, si me nagnal na polje, kjer sem ti kmalu zalegel za malega hlapca; če ni bilo baš na polju dela, si me izkoriščal doma ali pa v gozdu. Brez dela me nisi pustil.

(Konec prihodnjič.)

A. P. Čehov:

KLICAJ!

Božični večer je. Jefim Fomič Perekladjin, kolegijski tajnij, je odšel spat ves nevoljen in skoraj razžaljen.

"Pusti me pri miru, nesnaga nemarna!" se je zadri na ženo, ki ga je vprašala, zakaj je tako slabe volje.

Stvar je bila taka, da se je pravkar vrnil s pojedine, kjer je slišal mnogo neprijetnih in žaljivih besed. Od kraja so govorili nasploh o izobrazbi, potem pa so neopaženo prešli na izobrazbo po službah, in tu je padlo mnogo pomilovanja, očitkov in šal radi nikake izobrazbe. Nato pa so, kar se v ruskih družbah rado dogaja, prešli od splošnosti na poedince.

"Vzemimo na primer vas, Jefim Fomič!" se obrne h Perekladjinu neki mladenič. "Vi zavzemate precejšnje mesto . . . a kako ste izobraženi?"

"Nikakor! Kdo pa pri nas išče izobrazbe?" gromovito odgovori Perekladjin. "Piši prav, pa si vse opravil! . . ."

"A kje ste se vi naučili prav pisati?"

"Navadil sem se. V štirideset ih letih službovanja se roka že privadi . . . Seveda je šlo spočetka malo teže, delal sem napake, a sedaj sem se že navadil in je vse dobro . . ."

"Kako pa ločila?"

"To je prav tako lahko . . . Postavljam jih prav."

"Hm . . ." mu je ugovarjal mladenič. Privada in izobrazba ni isto. To je zelo malo, če vi ločila le prav postavljate . . . to je malo! Vedeti morate, zakaj jih postavljate! Da! A ta vaša nezavestna . . . reflektorna ortografija ni vredna piškavega boba. To je mehanično delo in nič več."

Perekladjin je molčal in se celo nasmehnil (mladenič je bil sin državnega svetnika in zraven še v desetem uradniškem razredu), sedaj pa, ko je legel, je postal nevoljen in razjarjen.

"Štirideset let sem bil v službi," je mislil sam pri sebi, "in nihče me ni nazval norca, a sedaj ti pride tak kritik! "Nezavesten! . . . Reflektoren"! Ah, naj ga vrag vzame! Mogoče znam več kot ti, čeprav nisem bil na tvojem vseučilišču!"

Ko je na ime kritika izrekel vse psovke, kar jih je poznal in se ogrel pod odejo, se je umiril.

"Jaz že vem . . . in razumem . . ." je dremajoč premišljeval. Toliko menda že vem, da ne bom napisal dvopičja tam, kjer je treba vejico. Da, tako gre ta reč, dragi moj fant . . . Človek mora prej kaj preživeti in biti v službi, šele potem boš sodil stare ljudi!"

V zaprtih očeh zaspanega Perekladjina je skozi kopico mračnih in rogajočih se oblakov kot meteor preletela ognjena vejica. Za njo druga, tretja in kmalu je bilo vse ozadje, ki se mu je širilo v domišljiji, pokrito s kopicami vejic . . .

"Naj še te vejice vrag vzame!" . . . je premišljeval Perekladjin, ko je občutil, kako prijetno mu omedlevajo udi od bliskovitega sna. "Saj jih razumem, za vsako ti najdem prostor, če hočeš . . . in to . . . z zavestjo, a ne samo tako . . . se vejice postavljajo na razna mesta, kjer treba in ni treba. Pišejo se pred "kateri" in "da". Če pri popisu naštevaš uradnike, jih ločiš z vejico. Saj vem!"

Zlate vejice so se zasukale in izginile. Na njihovo mesto so priletele ognjene pike.

"Piko pa postaviš na koncu spisa. Kjer se je treba dlje oddahniti od čitanja, tam je že pika. Za vsemi daljšimi stavki mora biti pika, da tajniku pri čitanju ne izleze smrkelj! Sicer se pa nikjer drugje ne piše pika . . ."

Spet so pridrvele vejice . . . Mešajo se s pikami, vrtijo se — in Perekladjin vidi cele kupe pik z vejicami in dvopičij.

"Te tudi poznam," si je mislil. "Kjer je vejica premalo, a pika preveč, tam zapišem podpičje. Pred "no" in "vsled" se zmerom piše podpičje. No, in dvopičje? Dvopičje se pa piše za besedami "sklenili smo" in "rešili smo".—

Vejice, dvopičja so ugasnila. Prišla je vrsta na klicaje, ki so prileteli iz oblakov . . .

"Glej čudo: vprašaj! Če bi jih bilo na tisoče, bi vsem našel mesto, ker se pišejo vedno, kadar vprašuješ ali kakor se pravi v spisu, preiskuješ. "Kam je prenesen ostanek tega in tega leta? ali "Ali je policija našla neko Ivanovno?" itd.

Vprašaji so z odobravanjem prikimali s svojimi kljukicami in se na mah, kot bi jim kdo zapovedal, sprevrgli v klicaje.

"Hm! V pismih se to ločilo večkrat rabi. "Milostljivi gospod!" ali "Vaše blagorodje, oče in dobrotnik!" Kedaj pa se ta šent rabi v listinah?"

Klicaji so se še bolj iztegovali in pričakovali . . .

"V listinah se pišejo, kadar — kadar — kadar kako je ta reč? Res, kedaj jih postavljamo v listinah? Čakaj! . . . Kdo bi se mogel domisliti! . . ."

Perekladjin je odprl oči in se obrnil na drugo stran. Komaj pa je zopet zaprl oči, že so se prikazali klicaji na temnem ozadju.

"Naj vas zlodej vzame! . . . Kdaj pišemo klicaj?" je pomislil in skušal pregnati iz glave neprijazne goste. "Mar sem res pozabil? Ali sem pozabil . . . ali jih pa nikdar nisem pisal?" . . .

Perekladjin je začel premišljevati o vsebini vseh listin, kar jih je napisal v štirideset ih letih službovanja; pa če je še tako mislil in še tako gubančil čelo, v vsej svoji preteklosti ni našel niti enega klicaja.

"Oh, ta nesreča! Štirideset let sem pisaril in niti enkrat nisem rabil klicaja! Hm . . . le kje se piše ta dolgi vrag?"

Iz vrst ognjenih klicajev se je prikazal poroglijiv in zaničljiv mladeničev obraz . . . Celo klicaji so se mu rogali in se zlili v ogromen klicaj.

Perekladjin je stresel glavo in se je nasmehnil.

"Za vraga, kaj je vendar to . . ." pomisli Perekladjin. "Jutri moram vstati za k rani maši, a še zmerom mi roje po glavi te neumnosti . . . Fuj! No, kedaj ga rabimo? Tu imaš sedaj privado! Tako si si privadil roko! V štirideset ih letih niti zapisal enega klicaja! Ah?

Perekladjin se je prekrižal in zatisnil oči, pa jih takoj zopet odprl; na temnem ozadju je bil še vedno klicaj.

"Fuj!" Na ta način ne zaspiš vso noč! Marfuša!" se obrne k ženi, ki se je hvalila, da je študirala v zavodu. "Ali veš, dušica, kedaj v spisih postavljamo klicaj?"

"Kako ne bi vedela! Nisem se zastonj sedem let učila v zavodu. Ta znak pišemo, kadar se obračamo do koga, pri vzklikih in kadar hočemo pokazati našo jezo, veselje, nevoljo in druga čuvstva!"

Kolegijski tajnik se je zamislil.

Štirideset let je pisaril spise, na tisoče jih je napisal, na desettisoče, pa se ne spominja vrstice, ki bi izražala zanos, nevoljo ali kaj podobnega . . .

"In druga čuvstva . . ." premišljuje. Ali so v spisih sploh potrebna kaka čuvstva? Saj jih lahko pišeš tudi brez čuvstev!

Zopet se je prikazal mladeničev obraz izza ognjenega klicaja. Zlobno se mu je režal. Perekladjin se je vzdignil in sedel na postelji. Začela ga je boleti glava in po čelu mu je tekel hladen znoj. V kotu je nežno brlela svetiljka in pohištvo je bilo videti nekam svečano, čisto, povsod je bilo poznati toplo žensko roko, le ubogega uradnika je mrazilo ko da ima tifus. Klicaj mu ni stal samo pred zaprtimi očmi, ampak tudi pred njim v sobi, poleg ženine toalete in mu poroglijivo kimal . . .

"Pisalni stroj! Stroj!" mu je šepetal privid in dihal s svojim hladom proti njemu. Klada brez zavesti!

Uradnik se je pokril z odejo, toda pod odejo in ugledal privid, skril je obraz, za ženine rame, a izza ramen je gledal nanj privid. Celo noč se je mučil ubogi Perekladjin in še podnevi ga privid ni zapustil. Povsod ga je videl: ko se je obuval, v čevljih, v skodelici s čajem . . .

"In druga čuvstva" — je premišljeval. Ampak res je, da ni bilo nikakih čuvstev. Pojdem v upravo, da se podpišem. Ali boš to delal s kakimi čuvstvi? Torej, tako . . . Stroj, ki čestita . . .

Ko je Perekladjin stopil na ulico in poklical kočijaža, se mu je zazdelo, da je prišel klicaj.

Ko je dospel pred šefovo sobo, je mesto vratarja zagledal isti znak . . . In vse to mu je govorilo o veselju, nezadovoljnosti in srdu. Ko je prijel v roko peresnik, se mu je zazdel kakor klicaj; pomočil je pero v tinto in se podpisal: "Kolegijski tajnik, Jefim Perekladjin!!!"

In ko je pisal te tri znake, ga je obšel zanos in nevolja, obenem se je veselil in jezil.

"Na ti! Na ti!" je mrmral in pritiskal pero.

Ognjeni znak se je zadovoljil in izginil.

RAZNO

Hugojev apetit

Viktor Hugo je ohranil dober tek do globoke starosti. V 70. letu ni vedel, kaj je slabost. Rekel je: "Naravoslovje pozna tri velike želodce: soma, raco in Viktorja Hugoja." — Jules Claretie je včasi pripovedoval, kako je pisec "Hernanija" vtaknil v usta celo mandarino, v katero je porinil skrilico sladkorja, ter jo z zrni in lupino pojedel.

Svetec — podpolkovnik

Čudna listina se hrani v rio-de-janeirskih arhivih: kralj Ivan VI. (1816—26) je podelil podpolkovniški čin v portugalski armadi svetemu Antonu. "Ta slavni sv. Anton," čitamo v dokumentu, "je z svojim mogočnim posredovanjem pripomogel srečnim uspehom naših vojsk in vzpostavitvi miru v portugalskem imperiju. Običajno plačo bo prejemal s posredovanjem našega maršala Ricarda Xaviera Cabrala da Cunha. Zgodi se naša volja! Dano v naši prestolici 31. avgusta 1814 po rojstvu našega gospoda Jezusa Krista". Najzanimivejše pri vsej stvari je to, da se je podpolkovnik Sveti Anton vpisal med istinite člane portugalske armade in da so njegovo plačo zaporedoma vlekli številni častniki, ki so se nasledovali v vlogi te namišljene in brezposelne osebe. In to se je pripetilo pred 60 leti v Uradnem vojaškem glasilu v Lisboni.

Mandat

G. Ničman se je precej pozno poročil. Na svatbenem potovanju je presenetil svojo boljšo polovico z novico, da mu je zagotovljen sedež v poslanski zbornici. Mlada gospa pogleda postarnega možička z rahlim prezirom in reče suhoparno: "Ako boš izvoljen, se boš moral po mojem mnenju priklopiti jako zmerni skupini.

*

Šolska cvetka

Učitelj vprašuje, čigavi so verzi, ki so jih dijaki pravkar našli navedene v potopisu: "Ta ni možak, ta ni za rabo, kdor tujih videl ni ljudi." Naglo pomoli bankirjeva hči roko kvišku ter odgovori: "To je rekel moj papa, ko je šel lani sam na letovišče."

POZOR ČEVLJARJI!

Na prodaj je umetno urejena čevljarna—popravljalnica čevljev—z vsemi potrebnimi modernimi električnimi stroji in orodjem. Dobro idoča trgovina že 14 let na temnem mestu. Besti dela. Prodam radi slabega zdravja za nisko ceno. Več se izve pri lastniku: John Terrin, P. O. Box 253, Monon, Ind.—Adv.)

—(Adv.)

Potrebujete PERJE ali kakšne posteljne? Pišite naši stavnici i vzdhi in nazna pošljemo vzorce BREZPLAČNO.

V zalogi imamo tudi blago in perilo. Pišite na naslov:

A. STETZ FEATHER CO.

155 Passaic Street. Passaic, N. J.

RAD BI IZVEDEL

kje se nahaja ANDREJ FRA CEL, doma iz vasi Kilovče št. okraj Postojna na Notranjske Tem potom ga obveščam, da umrl njegov brat Frank Franc in sicer dne 14. nov. 1930 v D lon, Montana. On je imel "M ing Claim" v Reichle, Mont. A hočeš izvedeti podrobnosti, ted se zglasi in piši na sledeči n slov: John Lovshin, P. O. B 252, Aspen, Colo.—(Adv.)

POZOR ROJAKI!

5 FUNTOV

Rauscherjeve vrste fini kranjskih klobas, pošlje mo poštnine prosto, p sprejemu naročila in

$1.75

Naročila in denar pošljite nat

Rauscher Bros.,

Box 888,

International Falls, Minn.

(Zadovoljstvo zajamčeno)

Pišite nam, ako ste zadovoljni ali n

Za one ki so slabega zdrav

Zaprtnica in bolne oblati dozvoljujejo s pem, da se prelevajo v vako telo, kar vzro povzroča obilno in moburno drašenje, bavno neredčnosti, kisli želodec, vzdignjaj želodca, glavobol, nervoznost, slabost v d co, izgubo spanca, izgubo živne in mišic in splošno slabo zdravje.

Nuga-Tone vrejuje čreva in odžene m nico, s tem da očisti telo, bolesen pri strupov. Pripravi novo delovno silo in o vsem organom, prinese počitno zavesti spanje in daje novo veselo življenje. Vi i ko dobite Nuga-Tone v vaski lekarni. Č vaš lekarnar tega nima, rečite mu naj ta naroči za vas od njegovega prekupleva (Adv.)

NAJLEPŠE BOŽIČNO DARILO

je gotov denar. Vaši sorodniki in znanci si lahko sami kupijo, kar si ž želé, ali kar najbolj potrebujejo, ako imajo gotov denar na rokah. Dar katera prejmejo pred božičem pomenijo zanje dvojno vrednost.

Naše direktne bančne zveze s staro domovino in naš velik promet n omogoča, da vsako pošiljatev odpravimo v najkrajšem času in po najn zmernih cenah.

Tisoče naših zadovoljnih odjemalcev je najboljši dokaz o naši vzorni varni postrežbi.

Imejte v vidiku tudi božični izlet v staro domovino, z najboljšimi par in s sodelovanjem najboljših izkušenih voditeljev. Za vsa pojasnila obrnite na:

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 BLUE ISLAND AVE. CHICAGO, IL

Tiskarna S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmerne, unijako delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA